

Департамент з питань соціальної політики

Затверджено
постановою Колегії
Рахункової палати
від 16.12.2014 № 25-6

ЗВІТ

про результати аудиту формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та ефективності їх використання на створення таких робочих місць

Відповідальний за підготовку Звіту:
Головний контролер –
директор департаменту
Вітковська Л.В.

Київ – 2014

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА	3
ВСТУП	6
1. СТАН РЕАГУВАННЯ НА ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ	8
2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА РАХУНОК СУМ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ ТА ПЕНІ ЗА НЕВИКОНАННЯ НОРМАТИВУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ	11
3. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА РАХУНОК СУМ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ ТА ПЕНІ ЗА НЕВИКОНАННЯ НОРМАТИВУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ	18
4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА РАХУНОК СУМ АДМІНІСТРАТИВНО- ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ ТА ПЕНІ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ.....	26
4.1. <i>Оцінка стану подання роботодавцями звітів про зайнятість і працевлаштування інвалідів та виконання нормативу робочих місць за 2012-2013 роки .....</i>	<i>26</i>
4.2. <i>Оцінка стану формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені.....</i>	<i>27</i>
4.3. <i>Фінансове забезпечення використання коштів спеціального фонду державного бюджету за КПКВК 2507030 на створення робочих місць для інвалідів та оплату вартості їх навчання .....</i>	<i>29</i>
4.4. <i>Оцінка стану формування та виконання показників Плану створення робочих місць для інвалідів.....</i>	<i>33</i>
4.5. <i>Надання безповоротної фінансової допомоги на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів.....</i>	<i>35</i>
4.6. <i>Надання цільових позик для створення робочих місць для працевлаштування інвалідів та стан їх погашення.....</i>	<i>38</i>
4.7. <i>Надання безповоротної фінансової допомоги на оплату інвалідам вартості їх навчання у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів .....</i>	<i>40</i>
ВИСНОВКИ.....	42
ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
Додаток 1.....	51
Додаток 2.....	52

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту: ст.7 Закону України «Про Рахункову палату», План роботи Колегії Рахункової палати на 2014 рік.

Мета аудиту: оцінка обґрунтованості та повноти формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені, що надходять за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів, законності та ефективності їх використання на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів.

Предмет аудиту:

- надходження до спеціального фонду державного бюджету за кодом класифікації доходів 50070000 “Надходження до Фонду соціального захисту інвалідів”, кошти спеціального фонду державного бюджету за бюджетною програмою за КПКВК 2507030 “Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів” в частині їх використання на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів за 2013 рік та 9 місяців 2014 року;

- бюджетні запити та обґрунтування до них, помісячний розпис доходів спеціального фонду державного бюджету, річні розписи витрат та помісячні розписи спеціального фонду, паспорти бюджетної програми та звіт про її виконання, зведені кошториси та плани асигнувань, індивідуальні кошториси та плани використання бюджетних коштів, розподіли бюджетних асигнувань, управлінські рішення Міністерства соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики), Фонду соціального захисту інвалідів та його територіальних органів з організації планування показників доходної частини спеціального фонду державного бюджету та використання коштів на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів;

- нормативно-правові, розпорядчі та адміністративні акти, що регламентують питання формування та використання коштів спеціального фонду державного бюджету на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів; план створення робочих місць для працевлаштування інвалідів, документи для отримання фінансової допомоги, цільової позики та дотацій на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів, рішення щодо доцільності їх надання, договори з роботодавцями про надання фінансової допомоги та цільової позики, договори на надання фінансової допомоги на безповоротній основі інвалідам шляхом оплати вартості їх навчання та перекваліфікації у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів для здобуття професії та звіти про їх використання, накази на працевлаштування інвалідів;

- документація конкурсних торгів; індивідуальні програми реабілітації інвалідів (далі – ІПР); первинні бухгалтерські документи, фінансова та оперативна звітність, адміністративні, статистичні дані з питань аудиту, дані Централізованого банку даних з проблем інвалідності (далі – ЦБІ), дані Єдиного інформаційного автоматизованого банку даних щодо реєстрації роботодавців та інші документи, пов’язані з метою даного аудиту.

Об'єкти аудиту (масштаб): Фонд соціального захисту інвалідів (далі – Фонд) і його територіальні відділення в Київській, Дніпропетровській і Харківській областях та в м. Києві.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: часові – 2013 рік і 9 місяців 2014 року; географічні – місто Київ – за місцем розташування Фонду, міста Київ, Дніпропетровськ і Харків – місцем розташування територіальних відділень Фонду у м. Києві, Київській, Дніпропетровській і Харківській областях.

Термін аудиту: аудит проведено з 07 жовтня по 08 грудня 2014 року.

Склад контрольної групи: начальник відділу з питань державних фондів соціального спрямування – Дикуха О.В., заступник начальника відділу – Надолинська Г.В., головні спеціалісти Слободянюк Н.О., Дереза Ю.Д., Кулик В.І. і провідний спеціаліст Михайлова В.В.

Управлінням інформаційних ресурсів та технологій здійснено підбір статистичних, фінансових та аналітичних матеріалів з питань, що стосуються формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та їх використання на створення таких робочих місць.

Департаментом з питань правового забезпечення проведено аналіз нормативно-правових актів з питань, що стосуються формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та їх використання на створення робочих місць.

Трудовитрати: на проведення аудиту і складання Звіту використано 272 людино-дня, у т.ч. 173 людино-днів – працівниками департаменту з питань соціальної політики, 14 людино-днів – департаменту з питань правового забезпечення, 10 людино-днів – управління інформаційних ресурсів та технологій, 5 людино-днів – управління стратегічного розвитку, аналітики та стандартів; 20 людино-днів – територіального управління Рахункової палати по м. Києву, Київській, Черкаській та Чернігівській областях, 20 людино-днів – територіального управління Рахункової палати по Дніпропетровській та Запорізькій областях; 30 людино-днів – територіального управління Рахункової палати по Донецькій та Луганській областях. За результатами аудиту складено 5 актів. На доопрацювання Звіту витрачено 10 людино-днів.

Критерії, які використовувались у ході аудиту:

✓ щодо відбору об'єктів аудиту: Фонд – як відповідальний виконавець бюджетної програми за КПКВК 2507030; територіальні відділення Фонду в Дніпропетровській, Київській та Харківській областях і м. Києві як розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня, через які спрямовуються кошти на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів;

✓ щодо оцінки законності та доцільності управлінських рішень: дотримання об'єктами аудиту законодавчих і нормативних актів при використанні бюджетних коштів за КПКВК 2507030 на створення робочих

місць для працевлаштування інвалідів; обґрунтованість прийняття управлінських рішень уповноваженими органами при плануванні надходжень сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів та їх спрямуванні на надання роботодавцям фінансової допомоги, цільової позики, дотацій на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів та оплати їх навчання;

✓ щодо ефективності використання коштів: повнота і своєчасність надходжень адміністративно-господарських санкцій; обґрунтованість планування їх обсягів, кількість створених робочих місць для працевлаштування інвалідів; дотримання одержувачами умов надання фінансової допомоги, цільової позики та дотацій на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів; кількість працевлаштованих інвалідів в загальній кількості тих, які можуть бути залучені до праці; кількість інвалідів, які навчаються за рахунок коштів Фонду, рівень працевлаштування інвалідів після закінчення навчання за рахунок коштів Фонду, вартість створених робочих місць для інвалідів; розмір заробітної плати працевлаштованих інвалідів у співвідношенні до середньої заробітної плати по країні у розрізі галузей економіки; відповідність умов праці інвалідів вимогам їх ІПР ; рівень відповідності фактичних результатів реалізації бюджетної програми за КПКВК 2507030 в частині створення робочих місць для працевлаштування інвалідів її меті та завданням та ступінь їх виконання; досягнення максимальних результатів при використанні коштів Фонду на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів; стан внутрішнього контролю Фонду за виконанням нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів та використанням фінансової допомоги, цільової позики, дотацій на створення робочих місць для інвалідів та оплати вартості їх навчання та перекваліфікації у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів для здобуття професії.

Методи збирання даних:

✓ аналіз нормативно-правових, адміністративних, розпорядчих актів та документів, що регламентують питання формування та використання коштів спеціального фонду державного бюджету на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів;

✓ аналіз матеріалів щодо виконання висновків та пропозицій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту;

✓ аналіз забезпечення повноти надходжень від сплати адміністративно-господарських санкцій до спеціального фонду державного бюджету;

✓ аналіз даних Єдиного інформаційного автоматизованого банку даних щодо реєстрації роботодавців; аналіз потреби роботодавців у створенні нових (додаткових) робочих місцях для працевлаштування інвалідів;

✓ оцінка доцільності надання або відмови в наданні підприємствам, установам, організаціям фінансової допомоги, цільової позики та дотацій на створення робочих місць для інвалідів;

- ✓ аналіз та перевірка повноти реалізації об'єктами аудиту заходів, спрямованих на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів;
- ✓ аналіз обґрунтованості планування Мінсоцполітики та Фондом видатків на цю мету;
- ✓ перевірка дотримання одержувачами порядку надання безповоротної фінансової допомоги, цільової позики, дотацій на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів; фінансової допомоги інвалідам на оплату вартості їх навчання та перекваліфікації у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів для здобуття професії;
- ✓ аналіз та перевірка показників фінансової та адміністративної звітності, документів первинного бухгалтерського обліку; показників плану створення робочих місць для інвалідів та їх виконання; відповідності умов праці на створених для інвалідів робочих місцях їх ІПР;
- ✓ оцінка ефективності використання коштів на створення робочих місць для інвалідів та їх працевлаштування;
- ✓ моніторинг статистичної звітності та іншої інформації; аналіз здійснених витрат і досягнутих результатів;
- ✓ отримання письмових та усних пояснень посадових осіб об'єктів аудиту;
- ✓ запити з питань аудиту,
- ✓ аналіз матеріалів засобів масової інформації, Інтернет-видань.

Перелік нормативно-правових актів, використаних при підготовці Звіту про результати аудиту формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та ефективності їх використання на створення таких робочих місць, додається до Звіту.

ВСТУП

Трудова діяльність для осіб з інвалідністю є не тільки можливістю забезпечити своє економічне існування, але й фактором інтеграції у суспільне життя.

Впродовж останніх років в Україні спостерігається стала тенденція до збільшення чисельності осіб з інвалідністю в загальній структурі населення. Так, на початок 2014 року цей показник становив 6,1 відс. (2,8 млн. осіб)¹ проти 3 відс. у 1994 році (2,1 млн. осіб). Із них за даними Мінсоцполітики² станом на 01.01.2014 працевлаштовано **749,7 тис. осіб**, з яких 545,9 тис. осіб працездатного віку. Тобто, на цей час в Україні працевлаштовано **56,3 відс.** загальної чисельності інвалідів (за винятком дітей-інвалідів і частково інвалідів І групи), що відповідає стандартам Міжнародної організації праці – працевлаштування **половини** їх загальної чисельності.

¹ Статистичний збірник «Соціальний захист населення у 2013 році».

² Аналітичні матеріали Мінсоцполітики «Реабілітація та зайнятість інвалідів» за 2013 рік.

Водночас за даними Державного центру зайнятості³ у 2013 році та за 9 місяців 2014 року на 1 вакансію, яку б за інформацією роботодавців могли зайняти інваліди, претендувало 2 особи. Фактично працевлаштовано за даний період відповідно 14,3 тис. і 9,2 тис. осіб з інвалідністю, з числа тих, які звернулися до державної служби зайнятості.

Зазначене може бути свідченням недостатньої ефективності існуючої системи економічного стимулювання роботодавців до створення робочих місць для працевлаштування інвалідів та **визначає актуальність проведення аудиту** формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій (далі – АГС) та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та ефективності їх використання на створення таких робочих місць.

Закон України від 21.03.91 № 875 «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (далі – Закон) передбачає сплату підприємствами, установами та організаціями у разі невиконання ними нормативу робочих місць, призначеного для працевлаштування інвалідів, сум АГС та пені, які є джерелом формування спеціального фонду державного бюджету та **використовуються** на напрями, визначені **ст.20 цього Закону**, серед яких видатки на створення робочих місць для інвалідів. Так, у структурі касових видатків, здійснених за рахунок сум АГС в рамках бюджетної програми за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» у 2013 році (**147,2 млн.грн.**), частка видатків на: забезпечення функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних центрів професійної реабілітації інвалідів і державних центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів склала **74,4 відс.**; надання фінансової допомоги на безповоротній основі підприємствам громадських організацій інвалідів для технічного оснащення **діючих робочих місць для працевлаштування інвалідів**, для створення на робочому місці інваліда належних санітарно-гігієнічних, виробничих і технічних умов згідно з індивідуальною програмою реабілітації інваліда та для технічного переоснащення виробництва з **метою створення додаткових робочих місць для працевлаштування інвалідів 8,5 відс.**; оплату інвалідам вартості їх навчання та перекваліфікації у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів для здобуття професії та на їх професійне навчання за направленням державної служби зайнятості - **6,2 відс.**; надання фінансової допомоги на безповоротній основі на здійснення заходів, спрямованих на зміцнення матеріально-технічної бази реабілітаційних установ для інвалідів, дітей-інвалідів, навчально-виробничих майстерень, інтернатних установ, відділень реабілітації інвалідів та дітей-інвалідів тощо - **4,5 відс.**; фінансування заходів, спрямованих на фізкультурно-спортивну реабілітацію (за поданням Національного комітету спорту інвалідів України), - **3,5 відс.**; організаційно-технічне забезпечення діяльності Фонду та судові витрати – **2,9 відсотка**.

---

³ Інформація Державного центру зайнятості (лист від 04.11.2014 № ДЦ-01-7394/0/6-14).

1. СТАН РЕАГУВАННЯ НА ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ КОЛЕГІЇ РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ

Колегією Рахункової палати питання використання коштів спеціального фонду державного бюджету за бюджетною програмою «Соціальна, трудова та професійна реабілітація інвалідів» на створення робочих місць для інвалідів розглядалися за результатами аудиту ефективності реалізації державних програм і заходів у сфері професійної реабілітації осіб з обмеженими можливостями (постанова від 12.10.2010 № 20-1).

На виконання висновків і пропозицій Колегії Рахункової палати Мінсоцполітики і Фондом вжито певні заходи, спрямовані на удосконалення законодавства у сфері працевлаштування інвалідів та усунення виявлених порушень. Проте, окремі із запропонованих пропозицій реалізовані не у повному обсязі або не враховані взагалі, зокрема:

- **не запроваджено державного статистичного спостереження та єдиного методологічного підходу до формування державної статистичної звітності стосовно інвалідів** щодо загальної чисельності інвалідів працездатного віку, інвалідів, здатних працювати, середньомісячної заробітної плати інвалідів, працюючих у сільському господарстві, фізичних осіб-приватних підприємців, осіб з інвалідністю, зайнятих надомною працею, що унеможливорює аналіз і **визначення фактичної потреби інвалідів у працевлаштуванні та обґрунтоване планування видатків** на цю мету за рахунок бюджетних коштів. Так, державні статистичні спостереження Держстату на 2014 рік⁴, в частині статистики зайнятості населення, звужені до спостереження економічної активності населення; обстеження підприємств з питань статистики праці, які не передбачають відображення даних стосовно складу, структури та обсягів зайнятості інвалідів, причин їх незайнятості.

Через відсутність єдиного підходу та координації дій різних органів, якими збирається інформація щодо працевлаштування інвалідів, її аналогічні показники не узгоджуються між собою. Зокрема, за даними розділу Сприяння зайнятості громадян, для яких законодавством передбачені додаткові гарантії соціального захисту статистичного збірника «Ринок праці України – 2013» кількість вакансій, заявлених роботодавцями державній службі зайнятості, на які могли бути працевлаштовані інваліди, у 2013 році становила **40,6 тис. місць**, а за інформацією Державного центру зайнятості, наданою на запит Рахункової палати – **7,2 тис. місць**.

При цьому показники державної статистичної звітності «Інформація про попит на робочу силу» (ф. № 3-ПН), затвердженої наказом Мінсоцполітики від 31.05.2013 № 316, та запровадженої на заміну Звіту про наявність вакансій (ф. № 3-ПН)⁵, **не удосконалено в частині показників щодо працевлаштування інвалідів**, на що вказувала Рахункова палата;

⁴ дані офіційного сайту Держстату.

⁵ затверджений наказом Мінсоцполітики від 19.12.2005 № 420.

▪ **Мінсоцполітики не забезпечено своєчасне оновлення та належне функціонування ЦБІ.** Як наслідок, на дату аудиту територіальними відділеннями Фонду (далі - відділення Фонду) до ЦБІ внесено лише часткову інформацію, яка не дозволяє проаналізувати показники працевлаштування інвалідів та їх навчання. Так, станом на 01.01.2014 внесено дані щодо 648 із 1415 інвалідів, яким була надана фінансова допомога на оплату вартості їх навчання;

▪ запроваджений з 2008 року **єдиний інформаційний аналітичний банк Фонду щодо реєстрації роботодавців та даних про зайнятість і працевлаштування інвалідів** (далі - реєстр роботодавців) перебуває в неактуальному стані, його програмне забезпечення є **недосконалим**, а дані з **2011 року не синхронізуються** з базою даних про підприємства.

Причинами зазначеного, як встановлено аудитом, зокрема, є:

- **неналежне його супроводження відділеннями Фонду.** Так, станом на 01.10.2014 у відділеннях Фонду з 2007 року зареєстровано **166,1 тис. роботодавців**, а у реєстр з дати його запровадження внесено картки по **237,5 тис. роботодавцях**. Проте, уже з'ясовано про необхідність видалення **щонайменше 20 тис. карток роботодавців**, майже половина яких по Київському міському відділенні Фонду;

- **зміни в законодавстві з 01.01.2011⁶.** **Фонд втратив** можливість отримувати згідно з п 7.1 Порядку взаємодії органів праці та соціального захисту населення, центрів зайнятості, відділень Фонду соціального захисту інвалідів і навчальних закладів системи Мінпраці щодо працевлаштування інвалідів, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 03.05.2007 № 201 (далі – Порядок № 201), від Державного центру зайнятості **інформацію щодо роботодавців**, на яких працює **8 і більше осіб**, тобто тих, на які поширюються **норми ст.19 Закону**;

- **недостатність коштів** за КПКВК 2507030 за напрямом **«організаційно-технічне забезпечення»**, зокрема, на удосконалення програмного забезпечення реєстру роботодавців, його супроводження та розвиток, оплату довідок (витягів) із ЄДРПОУ, які є підставою для здійснення операцій з перенесення і видалення карток підприємств та їх даних. Так, за попередніми розрахунками Фонду на підтримку і модернізацію реєстру роботодавців необхідно щонайменше **5,5 млн. грн.**; **кредиторська заборгованість** за цим напрямом станом на 01.10.2014 склала **2622,5 тис.грн.** і зменшилася впродовж 9 місяців 2014 року **менш як на третину**, що відстрочило укладання відділеннями Фонду договорів із Службою підтримки (ТОВ НВО «ЕДД») на супроводження реєстру; на оплату майже 20 тис. довідок – витягів з ЄДРПОУ станом на 05.02.2013 за розрахунками відділень Фонду необхідно було понад **550 тис. грн.**, а їх вартість коливалася від **3 грн.** (Київське обласне відділення) до **68 грн.** (Чернігівське обласне відділення).

⁶з набуттям чинності Закону України від 08.07.2010 № 2464 «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464).

Рішенням Ради директорів Фонду від 25.09.2014, введеним в дію наказом Фонду від 30.09.2014 № 178 і доведеним до відділень Фонду, передбачено до **01.12.2014** забезпечити приведення інформації реєстру роботодавців до **актуального стану** шляхом використання інформації, яка міститься в ЄДРПОУ, і створення до 10.10.2014 при відділеннях Фонду постійно діючих комісій із вирішення питань по роботі з реєстром роботодавців із залученням представників територіальних органів Державної реєстраційної служби України, Пенсійного фонду України та облдержадміністрацій (за згодою). Однак, Київським обласним відділенням Фонду таку комісію **не вдалося створити через ненадання згоди** на входження до її складу представників Державної реєстраційної служби України та ПФУ;

▪ **Мінсоцполітики та Фондом** не поновлено роботу з розроблення нормативу витрат на створення одного робочого місця, призначеного для **працевлаштування інвалідів** на підприємствах всіх галузей економіки, припинену після отримання у липні 2009 року висновку НДІ соціально-трудова відносин. Відсутність такого показника ускладнює планування видатків на цю мету, зумовлює **суттєве коливання вартості створення одного робочого місця та не сприяє ефективному використанню** бюджетних коштів. Так, в основу розрахунків показників кошторису за КПКВК 2507030 для надання фінансової допомоги та цільових позик на створення робочих місць для інвалідів покладено розрахунковий показник «середня вартість створення робочого місця для інвалідів»: у 2013 році – **140,8 тис.грн.**, розрахованого виходячи із **вартості** створення такого робочого місця у 2012 році⁷, скорегованого на прогнозний рівень інфляції; у 2014 році, відповідно, **158,1 тис. грн.** При цьому, вартість створення 1 робочого місця для працевлаштування інвалідів, згідно з договорами на надання: **цільових позик** у 2010-2012 роках коливалася від **32,7 тис.грн.** (ТОВ «Вінал») до **116,4 тис.грн.** (ТзОВ «Великолюбинське»); безповоротної фінансової допомоги підприємствам та організаціям громадських організацій інвалідів (далі – ГОІ) у 2012 році, відповідно, від **9,9 тис.грн.** (Сумське виробниче підприємство «Стиль» УТОГ) до **197,5 тис.грн.** (Чернівецьке УВП УТОГ), за 9 місяців 2014 року – від **75,9 тис.грн.** (Чернівецьке УВО УТОС) до **417 тис.грн.** (Харківське УВП № 1 УТОГ);

▪ **заходи Мінсоцполітики і Фонду з активізації роботи з роботодавцями**, що повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів (далі – бюджетні установи), та умови праці у яких потребують менших затрат для пристосування їх для інвалідів, **не дивлячись на певні позитивні результати** в частині збільшення кількості зареєстрованих установ, через непоширення на них норм ст. 20 Закону, **суттєво не вплинули на виконання** ними встановленого ст. 19 Закону **нормативу робочих місць** для працевлаштування інвалідів: у 2012 році норматив виконало **51,6 відс.**

⁷ визначеного виходячи із **прийнятих рішень** про надання фінансової допомоги на створення робочих місць.

бюджетних установ, які зареєстровані у Фонді, у 2013 році – **55,4 відс.**, відповідно;

▪ залишилися не реалізованими пропозиції Рахункової палати щодо поновлення обов'язкової атестації⁸ створених робочих місць для інвалідів, скасованої з прийняттям постанови Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 70 «Про реалізацію статей 19 і 20 Закону України», запровадження відповідальності роботодавців за несвоєчасне подання звітності до Фонду, нездійснення реєстрації у Фонді, внаслідок чого значна кількість роботодавців уникає відповідальності та не сплачує АГС та пеню.

Таким чином, виконання висновків та пропозицій Рахункової палати було неповним. Недостатньо опрацьована методологічна база щодо визначення чисельності інвалідів, які потребують працевлаштування, відсутність єдиного підходу до формування показників статистичної звітності, а також відсутність нормативу витрат на створення робочого місця, призначеного для працевлаштування інвалідів, і надалі ускладнюють обґрунтоване планування видатків за рахунок бюджетних коштів на цю мету, їх ефективне використання, а також належний контроль за створенням роботодавцями робочих місць для працевлаштування інвалідів.

2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА РАХУНОК СУМ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ ТА ПЕНІ ЗА НЕВИКОНАННЯ НОРМАТИВУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ

Право інвалідів на працю врегульовано Законом, Законом України від 06.10.2005 № 2961 «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (далі – Закон про реабілітацію), Законом України від 14.10.92 № 2694 «Про охорону праці», Законом України від 05.07.2012 № 5067 «Про зайнятість населення»⁹, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, окремі положення яких врегульовують умови створення для інвалідів можливостей продуктивно працювати і визначають конкретні механізми їх реалізації.

Відповідно до ст. 27 Конвенції про права інвалідів, ратифікованої Україною згідно з Законом України від 16.12.2009 № 1767, держави-учасниці визнають **право інвалідів на працю** нарівні з іншими, зокрема, право на отримання можливості заробляти собі на життя працею, **яку інвалід вільно**

⁸ Згідно з Порядком проведення атестації робочих місць за умовами праці, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.92 № 442, атестація робочих місць, у т.ч. для інвалідів, проводиться підприємством самостійно на загальних засадах.

⁹ набув чинності з 01.01.2013

обрав чи на яку він вільно погодився, в умовах, коли ринок праці та виробниче середовище є відкритими, інклюзивними та доступними для інвалідів.

З метою практичної реалізації цієї Конвенції постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 706 **затверджено Державну цільову програму «Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів»** на період до 2020 року» (далі - Програма), до очікуваних результатів реалізації якої віднесено забезпечення зростання за рахунок коштів державного бюджету **у сумі 14 млрд. грн.** чисельності інвалідів, які провадять трудову діяльність, щороку **на 14 - 15 тис. осіб.** (у 2020 році до 794,6 тис. осіб).

Законом про реабілітацію визначено поняття «робоче місце інваліда», «спеціальне робоче місце інваліда», види, форми та засоби реабілітаційних заходів, які відповідно до державної типової програми реабілітації, можуть здійснюватися стосовно інвалідів. До **видів реабілітаційних заходів** в частині питань, охоплених аудитом, відповідно до змісту статей 24, 38 та 39 Закону про реабілітацію, відноситься **професійна та трудова реабілітація.**

Умови працевлаштування інвалідів та обов'язки підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, які використовують найману працю (далі – роботодавці) щодо працевлаштування інвалідів та відповідальність за їх невиконання визначено статтями 17 – 20 Закону.

Як слідує із змісту вищезазначених статей Закону роботодавці зобов'язані:

✓ **виділяти і створювати** за рахунок коштів Фонду або за рішенням місцевої ради – власних коштів **робочі місця для працевлаштування інвалідів**, у т.ч. спеціальні робочі місця з урахуванням ППР;

✓ **дотримуватися** нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів (далі – норматив), встановленого для підприємств з чисельністю **понад 25 осіб** у розмірі **4 відс.** середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за рік; **від 8 до 25 осіб – одне робоче місце.** При цьому розрахунок кількості таких місць роботодавець здійснює **самостійно**, а інвалід вважається працевлаштованим, якщо це місце роботи є для нього **основним;**

✓ **щороку сплачувати в разі невиконання** нормативу до відділень Фонду суми АГС у розмірі **середньорічної заробітної плати** на підприємстві за кожне робоче місце, не зайняте інвалідом, а для підприємств з чисельністю **від 8 до 15 осіб – половину її розміру**, за рахунок прибутку, який залишається в їх розпорядженні після сплати всіх обов'язкових платежів. У разі **порушення термінів сплати АГС** нараховується **пеня у розмірі 120 відс.** річних облікової ставки НБУ, що діяла на момент сплати, нарахованої на повну суму недоїмки за весь її строк. Документом, що підтверджує невиконання нормативу згідно з Порядком нарахування пені та її сплати, затвердженим наказом Мінпраці від 15.05.2007 № 223 (далі – Порядок № 223), є звіт про зайнятість і працевлаштування інвалідів (форма № 10-П);

✓ **надавати** Державній службі зайнятості **інформацію**, необхідну для організації працевлаштування інвалідів;

✓ **звітувати Фонду** про зайнятість та працевлаштування інвалідів.

На виконання статей 17 – 20 Закону постановою Кабінету Міністрів України:

- від 27.12.2006 №1836 затверджено **Порядок надання дотації роботодавцю** за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів на створення спеціальних робочих місць для інвалідів, зареєстрованих у державній службі зайнятості (далі – Порядок № 1836) та **Порядок проведення професійної підготовки, підвищення кваліфікації та перепідготовки інвалідів, зареєстрованих у державній службі зайнятості, за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів;**
- від 31.01.2007 № 70 затверджені: **Порядок реєстрації підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, що використовують найману працю** (далі – Порядок реєстрації); **Порядок подання підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами, що використовують найману працю, звітів про зайнятість і працевлаштування інвалідів та інформації, необхідної для організації їх працевлаштування** (далі - Порядок звітування); **Порядок сплати підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами, що використовують найману працю, сум АГС за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів** (далі - Порядок сплати); **Порядок проведення перевірки підприємств, установ, організацій та фізичних осіб, що використовують найману працю** (далі - Порядок перевірки); **Порядок використання сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів, що надійшли до державного бюджету** (далі - Порядок використання).

Як слідує із змісту ст. 20 Закону та Порядку використання за рахунок сум АГС, що надійшли до державного бюджету, здійснюються, зокрема, видатки на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів через надання роботодавцям цільової позики на поворотній основі, фінансової допомоги на поворотній та безповоротній основі за різними напрямками, дотацій, а також видатки, що не пов'язані безпосередньо з їх створенням, але спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності інваліда на ринку праці і його працевлаштування - оплата інвалідам вартості їх навчання та фінансування витрат на професійне навчання інвалідів, які зареєстровані в установленому порядку в державній службі зайнятості як безробітні.

Пунктом 3 Порядку використання передбачено надання фінансової допомоги:

- **роботодавцям на поворотній основі** та **цільової позики** у разі наявності хоча б однієї з таких підстав: виконання нормативу та отримання у році звернення фінансової допомоги на безповоротній основі, сплата сум АГС та пені; **на безповоротній основі** – виконання нормативу та **не отримання** у році звернення допомоги у Фонді на безповоротній основі за аналогічним напрямом, а **підприємствам, організаціям ГОІ** крім зазначеного, за наявності **рішення Мінсоцполітики**, прийнятого з урахуванням рішень обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій, Міністерства соціальної політики АР Крим щодо визначення доцільності надання або відмови у наданні такої допомоги, у вигляді **висновку – пропозиції;**

- **інвалідам на безповоротній основі** шляхом оплати **вартості їх навчання** та перекваліфікації у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів для здобуття професії.

Зазначене, зокрема, нормативно закріплює постійну фінансову підтримку одних і тих же підприємств ГОІ, які отримують пільги з оподаткування. Зокрема, аудитом встановлено, що **5 підприємств ГОІ**, які відповідали критеріям, встановленим **абзацом 4 п. 3 Порядку використання** (Ужгородське УВП №2 УТОГ, ПОГ АТП інвалідів “Інватранс” Броварського міського товариства інвалідів “Прагнення”, Миколаївське УВП УТОС, ПОГ “Ніко-Юг” ГО “Товариство інвалідів, ветеранів, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи “Надія”, Чернігівське УВП УТОГ), отримували безповоротну фінансову допомогу за рахунок коштів Фонду за різними або одним і тим же напрямом. Так, ПОГ АТП інвалідів “Інватранс” Броварського міського товариства інвалідів “Прагнення” надано фінансову допомогу на технічне переоснащення виробництва у сумі **891,4 тис.грн.** (рішення Комісії від 12.06.2012 № 2) та **1286 тис.грн.** (рішення Робочої групи від 08.10.2014 № 6); Миколаївське УВП УТОС **-306,3 тис.грн.** на створення належних санітарно-гігієнічних умов на робочих місцях інвалідів (рішення Комісії від 12.06.2012 № 2) та **3075,8 тис.грн.** на технічне переоснащення виробництва (рішення Робочої групи від 11.09.2014 № 5).

Крім того, на виконання ст. 26 та частини другої ст. 27 Закону України від 05.07.2012 № 5067 «Про зайнятість населення», постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2013 № 347 затверджено Порядок компенсації роботодавцям витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування, який встановлює новий напрям використання коштів Фонду за працевлаштування інвалідів.

Проте, нормативне врегулювання механізмів використання сум АГС за кожним із вище зазначених напрямів було розтягнуто в часі більш як на рік, а їх норми, в окремих випадках, не відповідають чинному законодавству, містять деякі правові неузгодженості та прогалини, які негативно впливають на ефективність використання бюджетних коштів на створення робочих місць для інвалідів, їх навчання і працевлаштування, зокрема:

✓ **Інструкція з надання фінансової допомоги на поворотній і безповоротній основі та цільової позики за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені, що надходять до державного бюджету за невиконання нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів, затверджена** наказом Мінсоцполітики від 06.09.2010 № 270 (далі – Інструкція № 270), **лише через рік після внесення відповідних змін до постанови Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 70, та містить недоліки, зокрема:**

- **п. 4.8.6** Інструкції № 270 **не визначено органу, який приймає рішення** про надання фінансової допомоги інвалідам щодо оплати вартості їх навчання;
- як і Порядок використання, **не визначає механізму отримання Фондом відомостей** про здобуття інвалідом освіти вперше за рахунок державних коштів. Зазначене дозволяє отримувати інвалідам наступну освіту за кошти Фонду;

✓ **Форми примірних договорів про надання фінансової допомоги на поворотній та безповоротній основі, цільової позики на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів та про навчання інвалідів, затверджені наказом Фонду від 31.03.2011 № 57 (без скасування дії попереднього наказу**

від 30.06.2009 № 54), **через 7 місяців** після набуття чинності Інструкції № 270, є **недосконалыми**, зокрема:

- посилення на рішення Комісії з питань діяльності підприємств та організацій громадських організацій інвалідів (далі - Комісія) для укладання договорів і повернення коштів в разі встановлення факту їх нецільового використання, у зв'язку з ліквідацією останньої з 20.03.2013, **унеможлиблює виконання окремих їх умов**;
- **не передбачають умов** щодо встановлення: інвалідам заробітної плати у розмірі не менше законодавчо встановленого мінімального рівня; **штрафних санкцій за недотримання графіків** працевлаштування інвалідів та графіків повернення грошових коштів позики. Це послаблює відповідальність її одержувачів за ефективне та раціональне використання коштів Фонду. Як наслідок, аудитом встановлено, що керівників 12 підприємств ГОІ, які отримали у 2012 та 2014 роках позитивні висновки щодо отримання допомоги за рахунок коштів Фонду, зобов'язано підвищити **заробітну плату працюючих інвалідів**, у яких її розмір був нижчий за мінімальний (зокрема, Білоцерківське УВП "Весна" УТОГ, Краснолуцьке УВП Луганського УВО УТОС, Кам'янець-Подільське УВП Чернівецького УВО УТОС, Чернігівське УВП УТОС, Миколаївське УВП УТОС, Харківське УВП №2 УТОГ, Керченське УВП УТОС "Крим-Пак", ПОГ "Краматорське УВП" УТОС, ПОГ "Ніко-Юг" ГО "Товариство інвалідів, ветеранів, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи "Надія"). Зокрема, аудитом встановлено, що у Харківській області лише 1 інвалід, працевлаштований на створеному робочому місці, отримав заробітну плату (2,7 тис.грн.) у розмірі близькому до рівня середньої заробітної плати цього регіону (3 тис.грн.), а заробітна плата решти інвалідів становила від 29-50 відс. цього показника.

Поряд з цим, відповідальність за **нецільове використання сум** позики або фінансової допомоги, чи часткове створення робочих місць для працевлаштування інвалідів є **несуттєвою**, оскільки передбачає лише **повернення Фонду коштів** з урахуванням рівня інфляції. Як свідчить аудит, у разі встановлення Фондом фактів нецільового використання коштів їх повернення можливе лише за рішенням суду;

- **встановлення умов** щодо збереження створеного робочого місця для інваліда впродовж 3-х років з дати завершення договору¹⁰ створило умови за яких усі робочі місця є **тимчасовими**;
- **не містять умов** щодо здійснення **оплати вартості** проживання інвалідів, під час їх навчання, як це передбачено п. 4.8.3 Інструкції № 270;
- **не визначає форми Примірного акту** виконаних робіт з надання освітніх послуг. Як наслідок, в окремих випадках акти не містили даних щодо вартості наданих послуг, їх кількості та конкретних отримувачів (інвалідів), про що зазначено у Звіті нижче;

¹⁰ Згідно з п.5.2.7 примірного договору, затвердженого наказом Фонду від 30.06.2009 № 54, умова щодо збереження створених робочих місць була обмежена лише терміном дії договору.

- ✓ **Порядок № 1836** не передбачає зарахування в рахунок виконання нормативу створених за рахунок дотації **спеціальних робочих місць** для працевлаштування інвалідів до завершення виконання договору, що зумовило **відмови** роботодавців застосовувати цю пільгу. Як наслідок, передбачені у кошторисах за КПКВК 2507030 на 2013-2014 роки видатки на цю мету, щорічно у сумі 45 тис. грн., фактично **не здійснювалися**;
- ✓ наказ Фонду від 30.07.2003 № 101 «Про затвердження Положення «Про порядок надання цільових позик на створення робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів» **понад 4 роки не був приведений** у відповідність з Порядком використання (наказ втратив чинність 14.05.2014);
- ✓ **Методичні рекомендації** щодо визначення Плану створення робочих місць для працевлаштування інвалідів на відповідний рік, затверджені наказом Фонду від 08.10.2009 № 76 (далі – Методичні рекомендації), потребують удосконалення, виходячи із змін, які відбулися у законодавстві та з врахуванням реального врахування показників, які зараховуються у його виконання.

Нормативно-правове забезпечення з питань нарахування і сплати сум АГС і їх використання на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів та оплати вартості їх навчання є недосконалим, має численні неузгодженості та прогалини, що впливають на формування доходів спеціального фонду державного бюджету та ефективність їх використання на визначену мету, зокрема:

- ✓ окремі законодавчі акти у частині розрахунку нормативу **не уніфіковано із нормами Закону**. Зокрема, згідно з частиною четвертою ст. 15 Закону України від 04.07.1996 № 273 «Про залізничний транспорт», норматив встановлюється, виходячи з чисельності працівників, зайнятих на підсобно-допоміжних роботах; частини восьмої ст. 21 Закону України від 16.10.1997 № 575 «Про електроенергетику» - чисельності працівників, зайнятих у непромисловому виробництві; частини п'ятої ст. 16 Закону України від 04.10.2001 № 2759 «Про поштовий зв'язок» - чисельності персоналу, за винятком чисельності листонош, водіїв і працівників, зайнятих на роботах з важкими та небезпечними умовами праці; частини четвертої ст. 41 Закону України від 18.11.2003 № 1280 «Про телекомунікації» - загальної чисельності працівників без урахування зайнятих у важких, шкідливих умовах і роботах з підвищеною небезпекою;
- ✓ **не внесено** впродовж 2012 - 2014 років зміни до Закону в частині оптимізації напрямів використання сум АГС, що надходять до Фонду, з метою їх спрямування на заходи сприяння працевлаштуванню інвалідів (шляхом розвитку самозайнятості, малого підприємництва) і визначення **обов'язкової частини зазначених коштів**, що має бути спрямована на заходи із створення робочих місць для інвалідів, як це передбачено п. 1 розділу XV «Праця та зайнятість» додатку 2 до Програми. Як наслідок, **за відсутності законодавчого врегулювання лише на 2013 рік** п. 2.4.5 заходів виконання Плану діяльності Міністерства соціальної політики України на 2013-2015 роки, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 05.04.2013 № 178, обов'язкову частину на створення нових робочих місць для працевлаштування інвалідів було встановлено у обсязі **не менше третини коштів, що надходять до Фонду від**

застосування АГС. У 2014 році ці норми **не застосовувалися** через скасування наказом Мінсоцполітики від 20.02.2014 № 87 наказу від 05.04.2013 № 178;

✓ **не врегульовано питання контролю за нарахуванням і сплатою роботодавцями АГС** за невиконання нормативу, що негативно впливає на загальний стан їх надходжень до спеціального фонду державного бюджету. Із внесенням Законом України від 16.10.2012 № 5462 змін та доповнень¹¹ до ст.19 Закону, повноваження із здійснення перевірок роботодавців на предмет їх реєстрації у Фонді, подання звітів (ф. № 10-П), виконання нормативу перекладено з Фонду на центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення, яким згідно з Положенням, затвердженим Указом Президента України від 06.04.2011 № 386, є Державна інспекція України з питань праці (далі – Держпраці). При цьому під час передачі повноважень до Держпраці втрачено функцію контролю за розрахунком і сплатою сум АГС.

Поряд з цим **не приведено у відповідність із ст.19 Закону** Порядок перевірки та Порядок нарахування пені та її сплати, затверджений наказом Мінпраці від 15.05.2007 № 223, які і надалі визначають відділення Фонду органами контролю за виконанням нормативу. За даними Фонду Держпраці (лист від 01.08.2014 № 32-22/01-1502 на Мінсоцполітики) підготовлено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо працевлаштування інвалідів»;

✓ встановлення ст. 24 Закону надання інвалідам **права вільного працевлаштування** після закінчення навчального закладу, як свідчить аналіз, в умовах високої конкурентоспроможності на ринку праці навпаки ускладнює їх працевлаштування та зумовлює неефективне витрачання коштів Фонду на цю мету. Як встановлено аудитом більшість інвалідів, які здобули професію за рахунок коштів Фонду, працевлаштовуються за іншою професією ніж навчалися, (малокваліфікованою) або **взагалі не працевлаштовуються**, що наведено в Звіті нижче;

✓ норма ст. 11 Закону в частині **формування бюджету Фонду** за рахунок коштів державного бюджету, благодійних внесків, добровільних пожертвувань та інших надходжень **не була реалізована** з часу запровадження Закону. Фонд, як бюджетна установа, керується нормами Бюджетного кодексу України та іншими нормативно-правовими актами, які регламентують здійснення операцій в бюджетному процесі;

✓ **понад півтора року ст. 20 Закону** не передбачає норм щодо використання коштів Фонду **на компенсацію роботодавцям, що працевлаштували інвалідів, витрат** у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – ЄСВ)¹². Це **унеможливило** практичне застосування **норм ст. 26**, частини другої ст. 27 Закону України від 05.07.2012 № 5067 «Про зайнятість населення». Порядок формування відомості про виплату компенсації роботодавцям та форми такої відомості затверджено

¹¹ набули чинності з 09.12.2012.

¹² не досягли пенсійного віку, встановленого ст. 26 Закону України від 09.07.2003 № 1058 «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» і зареєстровані в установленому порядку як безробітні, але яким згідно з законодавством не призначається допомога по безробіттю.

наказом Мінсоцполітики від **05.09.2014 № 626**. Як наслідок, кошторисні призначення за КПКВК 2507030 на 2013 - 2014 роки на цю мету, відповідно, у сумі **263,8 тис.грн.** для надання компенсації на **205** робочих місць та **121 тис.грн.** для **80** робочих місць **Фондом затверджені завчасно**. Довідково: за кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття у 2013 році за цією схемою державною службою зайнятості працевлаштовано **178 інвалідів**¹³;

✓ чинним законодавством **не врегульовано напрями стимулювання роботодавців** до використання **надомної форми організації праці**. Зокрема, Україною підписано, але не ратифіковано Конвенцію МОП від 20.06.1996 № 177 «Про надомну працю». Офіційні статистичні спостереження не передбачають збір даних щодо суб'єктів господарювання, які використовують надомну працю, зайнятих на надомних робочих місцях за категоріями працівників, у т.ч. осіб з інвалідністю. Звіт ф. № 10-ПІ також не передбачає відображення такої форми працевлаштування. Разом з тим, результати проведеного у 2010 році соціологічного опитування (3000 осіб) фахівцями НДІ соціально-трудова відносин¹⁴, засвідчили, що для **54,3 відс. інвалідів** відсутність на ринку праці роботи на умовах гнучких форм і режимів організації праці є бар'єром для інтеграції до трудового життя.

Таким чином, **нормативно-правове забезпечення з питань нарахування і сплати сум АГС та їх використання на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів і оплати вартості їх навчання має певні правові прогалини та неузгодженості, що впливають на обсяги формування доходів спеціального фонду державного бюджету, ефективність їх використання на визначену мету**. Довготривалий процес нормативного врегулювання механізму використання сум АГС в розрізі напрямів створення робочих місць для інвалідів, який не у повній мірі відповідав чинному законодавству, ускладнив та в окремих випадках унеможливив ефективне використання цільових коштів.

3. ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА РАХУНОК СУМ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ ТА ПЕНІ ЗА НЕВИКОНАННЯ НОРМАТИВУ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ІНВАЛІДІВ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ

До процесу забезпечення реалізації права на працю та зайнятості осіб з інвалідністю залучені відповідні органи виконавчої влади (**Мінсоцполітики, Держпраці, Державний центр зайнятості**), установи (**Фонд соціального захисту інвалідів**), громадські організації та роботодавці (одержувачі бюджетних коштів, платники сум АГС), кожен з яких має повноваження

¹³ Статистичний збірник «Ринок праці України – 2013».

¹⁴ Матеріали Національної доповіді про становище інвалідів в Україні.

щодо забезпечення функціонування системи професійної реабілітації інвалідів. Взаємодія усіх зазначених суб'єктів забезпечує виконання **основного завдання** – інтеграція інвалідів до суспільного життя. Організаційна схема управління коштами Фонду щодо працевлаштування інвалідів наведена у додатку 1.

✓ **Формування і реалізація державної політики** щодо регулювання ринку праці, процесів трудової міграції, визначення правових, економічних та організаційних засад зайнятості населення; у сфері надання соціальних послуг, в т.ч. інвалідам, згідно з Положенням про Міністерство соціальної політики України, затвердженим Указом Президента України від 06.04.2011 № 389¹⁵, є основними завданнями Мінсоцполітики як головного органу в системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах соціального захисту населення, інвалідів та ветеранів, з питань сім'ї та дітей;

✓ **здійснення заходів із забезпечення зайнятості та працевлаштування інвалідів, виконання програм щодо їх соціального захисту згідно з Положенням**, затвердженим наказом Мінсоцполітики від 14.04.2011 № 129 (далі – Положення про Фонд), покладено на **Фонд соціального захисту інвалідів**, що є **бюджетною установою**, діяльність якої до 09.12.2013 спрямовувалася, координувалася та контролювалася Державною службою з питань інвалідів та ветеранів України, а з 09.12.2013 – Мінсоцполітики. Утримання Фонду здійснюється за рахунок коштів загального фонду державного бюджету (КПКВК 2507040 „Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту інвалідів”).

✓ **Реалізацію на рівні територій** таких заходів згідно з Типовим положенням про територіальне відділення Фонду соціального захисту інвалідів, затвердженим наказом Фонду від 25.05.2011 № 74, здійснюють **відділення Фонду** у АР Крим, областях, містах Києві та Севастополі. Контроль та координацію їх діяльності згідно з Положенням про Фонд покладено на Фонд.

Водночас аудит засвідчив, що крім завдань, визначених Типовим положенням та їх Положеннями, відділення Фонду здійснюють **наповнення ЦБІ** інформацією про створення робочих місць, чисельність інвалідів, яким за рахунок коштів Фонду оплачено навчання;

✓ **одержувачі бюджетних коштів** - підприємства, установи, організації ГОІ, які на підставі договорів, укладених з відділеннями Фонду і планів використання бюджетних коштів, затверджених відповідно до вимог Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228 (далі – Порядок № 228), використовують кошти безповоротної фінансової допомоги і цільової позики на створення робочих місць для інвалідів;

¹⁵всупереч Закону України від 27.02.2014 № 795 «Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо приведення його у відповідність із Конституцією України», положення про це міністерство Кабінетом Міністрів України не затверджено.

✓ **державний нагляд та контроль за виконанням роботодавцями ст. 19 Закону** здійснює Держпраці, яке з 16.09.2014 **реорганізовано** згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 № 442 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» в Державну службу України з питань праці із залишенням функцій з реалізації державної політики, які виконували органи, що припиняють діяльність. З метою забезпечення спільної координації дій 14.01.2014 Держпраці та Фондом укладено Угоду про співробітництво та організацію взаємовідносин у сфері здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням вимог чинного законодавства щодо працевлаштування інвалідів.

Проте, проведені державними інспекторами праці **перевірки** здебільшого були **малорезультативними**, що майже не вплинуло на стан та обсяги сплати роботодавцями сум АГС до Фонду. Крім того, **значно знизився** рівень результативності перевірок, проведених Держпраці впродовж 2013 року та 9 місяців 2014 року, порівняно із перевітками, що проводилися Фондом у 2010-2012 роках, як в частині **кількісних** (кількість перевірок, виявлених порушень), так і **якісних** показників (вжиті заходи: нараховано АГС, передано справ до прокуратури, порушено судових справ), та **їх результативності** (зареєструвалися після перевірок, сплачено АГС). Так, кількість перевірок 2013 року, порівняно з 2010 роком, зменшилася більш як у **4 рази**, з 2011 роком, відповідно, в **1,7 рази**, з 2012 роком – у **2 рази**. Як наслідок, у 2013 році та за 9 місяців 2014 року за перевітками нараховано **3,5 млн.грн. і 47,5 млн.грн.** сум АГС відповідно, що в **2 - 30 разів менше**, ніж у попередні роки (у 2011 році – 109,2 млн.грн., у 2012 – 102,7млн.грн.). У 2013 році з кожної нарахованої за результатами перевірок тисячі сплачено лише 240 грн., за 9 місяців 2014 року, відповідно, лише 82 гривні.

Постановою Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 408 «Питання запровадження обмежень на проведення перевірок державними інспекціями та іншими контролюючими органами» такі перевірки заборонено взагалі.

У періоді, що підлягав аудиту, обмін інформацією між центрами зайнятості та відділеннями Фонду в частині сприяння працевлаштуванню інвалідів врегульовано Порядком № 201 та Порядком взаємодії державних органів та установ щодо професійної реабілітації, зайнятості та працевлаштування інвалідів», затвердженим наказом Мінсоцполітики від 03.06.2014 № 347.

Як засвідчив аудит, зміни в організаційній структурі органів, на які покладено повноваження в частині створення робочих місць для інвалідів, непослідовність дій окремих з них щодо своєчасного реагування на зміни в чинному законодавстві зумовили відстрочення здійснення заходів зі створення робочих місць для інвалідів та відповідно неефективне використання коштів, спрямованих цю мету, зокрема:

✓ **непослідовність дій Мінсоцполітики** із реалізації впродовж **2013-2014 років** плану його діяльності в частині стимулювання і підтримки зайнятості вразливих верств населення **вплинуло на повноту реалізації заходів** із працевлаштування інвалідів. За цей період Мінсоцполітики затверджено **3 плани його діяльності**, які скасовували один одного та звужували завдання в частині **визначення кількісних та вартісних показників** забезпечення працевлаштування інвалідів. План діяльності Міністерства соціальної політики України на 2013-2015 роки, затверджений наказом

Мінсоцполітики № 178 від 05.04.2013 втратив чинність згідно з наказом Мінсоцполітики від 20.02.2014 № 87, яким затверджено План діяльності Міністерства соціальної політики України на 2014-2016 роки, який втратив чинність згідно з п. 4 наказу Мінсоцполітики від 26.08.2014 № 587 «Про затвердження Плану першочергових заходів Міністерства соціальної політики України на 2014 рік»;

✓ **організаційна робота щодо створення нових органів**, відповідальних, у тому числі, за прийняття **рішення про надання фінансової допомоги** на поворотній та безповоротній основі, цільових позик на створення робочих місць для інвалідів (комісій і робочих груп) на центральному та регіональному рівнях була **розтягнута в часі** з 09.12.2012 до 03.07.2014, а саме:

- через 5 місяців з дати ліквідації **Комісії** та її регіональних органів (20.03.2013) повноваження з цих питань **на центральному рівні передано Мінсоцполітики**, яке наказом від 15.08.2013 № 504 створило **Робочу групу** з питань надання дозволів на право користування пільгами з оподаткування підприємствам громадських організацій інвалідів (далі - Робоча група); **на регіональному - обласним, Київській та Севастопольській міським держадміністраціям**, Мінсоцполітики АР Крим;

- **через півроку після ліквідації Комісії** наказом Мінсоцполітики від 05.09.2013 № 545 внесено зміни до Інструкції № 270 в частині визначення порядку організації роботи із розгляду заяв роботодавців, з числа ГОІ на регіональному рівні, що **унеможливило у 2013 році роботу Робочої групи** на центральному рівні. Як наслідок, у 2013 році видатки за напрямом технічне переоснащення, технічне оснащення спрямовувалися лише на покриття неоплачених фінансових зобов'язань 2012 року. Це в свою чергу **призвело до невиконання статей 14-1, 14-2, 19, 20 Закону, і порушило права підприємств та організацій ГОІ на отримання фінансової допомоги.**

До аудиту наявна інформація про створення відповідних органів для розгляду заяв роботодавців лише **у 11 із 27 регіонів**. При цьому повноваження з прийняття висновку-пропозиції щодо доцільності надання фінансової допомоги і цільових позик роботодавцям, заснованим ГОІ, покладено в більшості випадків на Комісії з питань доцільності надання дозволів на право користування пільгами з оподаткування для підприємств та організацій ГОІ за участю директорів відділень Фонду, а в окремих - на робочі групи (Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Миколаївська, Харківська області);

- **через зміну керівництва Мінсоцполітики та Фонду, складну політичну ситуацію** в країні впродовж **9 місяців 2014 року** Робочою групою міністерства проведено лише 3 засідання (з липня по вересень), за результатами яких прийнято рішення, які затверджено наказами Мінсоцполітики щодо надання 12 підприємствам і організаціям ГОІ безповоротної фінансової допомоги для створення 58 додаткових робочих місць для працевлаштування інвалідів на загальну суму **13914 тис.грн.**, фактично на цю мету спрямовано 6975,5 тис.грн., з них використано 97,5 тис. гривень;

- наказ Фонду від 12.12.2003 № 180 «Про затвердження Порядку фінансування заходів, передбачених Переліком заходів щодо соціальної, трудової, фізкультурно-спортивної та професійної реабілітації інвалідів,

фінансування яких здійснюється за рахунок штрафних санкцій, які надходять до Фонду соціального захисту інвалідів» **втратив чинність**¹⁶ майже через чотири роки з дати набуття чинності Інструкції № 270. Проте, внаслідок правової прогалини в Інструкції № 270 деякі відділення Фонду продовжують застосовувати його норми в частині створення комісій для вирішення питань щодо надання фінансової допомоги інвалідам **на оплату вартості їх навчання.**

Поряд з цим, мали місце окремі організаційно-правові недоліки у порядку організації всіма залученими до працевлаштування інвалідів органами, які за відсутності належного внутрішнього контролю впродовж 2013 року та 9 місяців 2014 року незадовільно вплинули на створення робочих місць для інвалідів і стан їх працевлаштування, а також на ефективність використання бюджетних коштів на цю мету, зокрема:

✓ Мінсоцполітики та Фонд, всупереч абзацу 10 п. 47 та абзацу 4 п. 49 Порядку № 228 зволікали з прийняттям рішень щодо розподілу залишку коштів на єдиному казначейському рахунку за кодом 50070000, а Мінфін їх не враховував. Як наслідок, нерозподілений залишок коштів на цьому рахунку станом на 01.01.2013 склав **149,1 млн. грн.**, станом на 01.01.2014 – **204,6 млн. грн.** або 115,1 відс. річного плану доходів 2013 року, станом на 01.10.2014 – **282,3 млн. гривень.**

Так, при незначному відсотку задоволення потреби у коштах за рахунок бюджетних призначень за КПКВК 2507030 (у 2013 році початково на **38,5 відс.**, у 2014 році – **31 відс.**) і наявності на початок звітних періодів кредиторської заборгованості, зареєстрованих та неоплачених фінансових зобов'язань одержувачів бюджетних коштів Мінфіном фактичний розподіл залишку за кодом 50070000 зміщено на кінець року. Зокрема, у 2013 році 31.10.2013 на видатки за КПКВК 2507030 розподілено **50296,8 тис.грн.**, що склало **67,2 відс.** загального обсягу залишку, розподіленого у 2013 році (74897,2 тис.грн. або 50,2 відс. суми залишку на початок 2013 року); у 2014 році **31.10.2014 – 14925,1 тис.грн.** або **7,3 відс.** залишку станом на 01.01.2014.

Як наслідок показники плану спеціального фонду за видатками недовиконано (впродовж 2013 року за КПКВК 2507030 фактично спрямовано 71,5 відс. річних сум, за 9 місяців 2014 року – 47,1 відсотка);

✓ Через зволікання органами ДКСУ з проведенням платежів за наявності зареєстрованих фінансових зобов'язань і платіжних доручень розпорядників та одержувачів бюджетних коштів в кінці 2012 року залишок на єдиному казначейському рахунку за рахунок повернутих асигнувань зріс на **70087,8 тис.грн.**, в кінці 2013 року – на **33466,4 тис. грн.**;

✓ Мінфіном при затвердженні наказом від 14.01.2011 № 15 Примірного переліку результативних показників бюджетних програм, належним чином не забезпечено дотримання частини шостої ст. 20 Бюджетного кодексу України стосовно визначення організаційно-методологічних засад оцінки ефективності бюджетних програм. Так, Примірний перелік не визначає

¹⁶ наказ Фонду 16.06.2014 № 120.

результативні показники використання коштів спеціального фонду за загальнодержавною функцією «соціальний захист та соціальне забезпечення» (КФКВК 1000).

За відсутності примірних показників Мінсоцполітики та Фондом у паспорті бюджетної програми за КПКВК 2507030 на 2013 рік до **результативних показників** віднесено лише показник продукту «створення робочих місць», який паспортом на 2014 рік **не передбачався**, а в частині використання коштів на навчання інвалідів – у 2013-2014 роках показник якості, що характеризує тільки напрям **працевлаштування окремих категорій інвалідів** (випускників центрів професійної реабілітації). Водночас невизначення паспортом показників **продукту** (кількість інвалідів, які потребують працевлаштування), **ефективності** (середня вартість навчання інваліда, середня вартість створення одного робочого місця для інваліда, у т.ч. за рахунок надання позики, фінансової допомоги, дотації та компенсації), **якості** (рівень погашення кредиторської заборгованості, розмір середньої заробітної плати інвалідів, працевлаштованих на створені робочі місця), **унеможлиблює оцінку рівня досягнення** поставленої мети і виконання завдань бюджетної програми, а також **ефективність використання бюджетних коштів**;

✓ **об'єднання** з 2012 року на виконання Стратегії оптимізації кількості бюджетних програм, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.04.2011, № 292-р, **усіх видатків** в частині соціальної захищеності інвалідів у складі **бюджетної програми за КПКВК 2507030**, головним розпорядником якої відповідно до законів про державний бюджет на відповідний рік визначено **Мінсоцполітики**, відповідальним виконавцем **Фонд**, **недостатньо обґрунтоване та неефективне**. Так, критеріями реалізації цієї Стратегії передбачено **закріплення** за відповідальним виконавцем, як правило, **не більше 5 бюджетних програм**. **Фактично** в результаті оптимізації Фонду, як відповідальному виконавцю, залишено дві бюджетні програми: КПКВК 2507040 та КПКВК 2507030, яка об'єднала **4 бюджетні програми**. Аналіз бюджетного запиту, паспорту бюджетної програми, кошторисів за КПКВК 2507030 свідчить, що об'єднання видатків, **різних за характером, змістом та механізмом надання** (видатки на забезпечення інвалідів автомобілями, санаторно-курортним лікуванням, технічними та іншими засобами реабілітації, на розробку нових видів протезно-ортопедичних виробів та обслуговування інвалідів у стаціонарі, на соціальну, трудову та професійну реабілітацію інвалідів і створення Національного центру параолімпійської і дефлімпійської підготовки та реабілітації інвалідів та Західного реабілітаційного спортивного центру) **призвело до її значної громісткості**, що **ускладнює** проведення обґрунтованого **планування видатків, аналізу та контролю** за використанням бюджетних коштів **більш як за 40 напрямками** і сприяє **ручному управлінню коштами в частині їх розподілу та спрямування у розрізі напрямів**. Як свідчить аудит, Фондом для розмежування видатків запроваджено ведення додаткових **внутрішніх документів**, зокрема, план видатків, довідка про надходження та використання коштів, деталізація касових видатків, дебіторської та кредиторської заборгованості за рахунок спеціального фонду державного бюджету;

✓ Порядком складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженим наказом Мінфіну від 24.01.2012 № 44 (із змінами) встановлено, що **одержувачі бюджетних коштів не відображають у бюджетній звітності фактичні видатки, обсяги дебіторської і кредиторської заборгованості на звітну дату і повинні завершити усі розрахунки на кінець звітного року.** Це ускладнює належний контроль стану використання ними сум фінансової допомоги і цільових позик, наданих на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів **на термін понад бюджетний рік.** Як наслідок, Фондом наказом від 28.09.2011 № 135 запроваджено ведення щоквартальної відомчої звітності в частині погашення цільових позик. Разом з тим, аналогічний **моніторинг в розрізі одержувачів безповоротної фінансової допомоги згідно з письмовим поясненням Фонду здійснюється ним без відповідного затвердження і до аудиту не наданий,** що унеможливило оцінку дотримання контролю за їх використанням;

✓ **ненаправлення центрами зайнятості інвалідів на вільні робочі місця, прозвітовані¹⁷ роботодавцями, ускладнює позовну роботу щодо стягнення з них АГС.** Причинами незадоволення позовів на користь відділень Фонду є вчинення, на думку судів, роботодавцями усіх передбачених чинним законодавством заходів, спрямованих **на працевлаштування інвалідів** (повідомлення центрів зайнятості, надання їм інформації про наявність **вільних вакансій** для працевлаштування). Як наслідок, станом на **01.10.2014** судами задоволено **3062 позови** на суму **436,4 млн. грн.**, що становить **23,3 відс.** сум поданих на розгляд, **відмовлено** у задоволенні 1527 позовів на суму **1259,5 млн. грн.**, що у разі їх задоволення на користь Фонду збільшило б надходження до спеціального фонду державного бюджету. При цьому станом на **01.10.2014** залишається майже незмінним перелік роботодавців, які не забезпечили виконання нормативу у 2012 - 2013 роках, та заборгованість яких перед Фондом перевищує **1 млн. грн.** (за 2012 рік включав **69**, 2013 рік – **67**), загальна сума заборгованості за якими перевищує **400 млн. грн.** Так, по ВАТ «Арселорміттал Кривий Ріг» сума АГС за 2012 рік склала 54946,3 тис.грн. (норматив 1302 робочі місця, працювало 454 інваліди), за 2013 рік – 57377 тис.грн. (норматив 1213, працювало 422 інваліда). Крім того, через відмови судів у задоволенні позовів, банкрутство і ліквідацію підприємств у 2013 році **віднесено до безнадійної заборгованості 563 млн.грн.**, за **9 місяців 2014 року – 466,8 млн. гривень;**

✓ **Комісією** всупереч **п. 12 Порядку використання** прийнято рішення про надання безповоротної фінансової допомоги на технічне переоснащення **4 підприємств ГОІ**, на яких після отримання фінансової допомоги у попередніх роках відбулося зменшення чисельності працюючих інвалідів (Конотопське УВП УТОГ – з 92 у 2011 році до 89 осіб у I кварталі 2012 року, Сумське виробниче підприємство “Стиль” УТОГ – з 77 до 73 осіб, відповідно, Київське УВП №3 УТОС – з 102 інвалідів у 2010 році до 94 у I кварталі 2012 року, Чернівецьке УВП УТОГ – чисельність працюючих інвалідів не змінилася, 82 особи у I півріччі 2012 року). Основні причини – звільнення у зв’язку з виходом на пенсію, за власним бажанням або станом здоров’я;

¹⁷ форми №3-ПН «Звіт про наявність вакансій»

✓ **Фонд на дату аудиту не володів повною інформацією** щодо сум поновлених у 2013 році фінансових зобов'язань за неоплаченими договорами на надання безповоротної фінансової допомоги на суму **1078 тис. грн.**, внесених змін до таких договорів та їх розірвання (підприємство «Укрстройцентр» ГО працевдатних інвалідів «Парус Плюс», «Домінус-05» ГО сімей інвалідів з дитинства «Нове життя» – Запорізьке відділення Фонду, Кам'янець-Подільське УВП Чернівецького УВО УТОС – Хмельницьке відділення). Як наслідок, **договори**, укладені Запорізьким відділенням Фонду у **серпні 2012 року**, **розірвані** лише **17.11.2014**, тобто під час збирання Фондом на запит Рахункової палати зазначеної інформації;

✓ **Фондом не забезпечено належний контроль за поверненням сум цільових позик**, що надходять до спеціального фонду державного бюджету, та **належну взаємодію роботи** його структурних підрозділів з цих питань. Як наслідок, **Фонд не володів достовірною інформацією** про обсяги повернутих позик, що призвело до спрямування Луганським відділенням Фонду впродовж серпня – листопада 2013 року і січня 2014 року замість спеціального фонду на рахунок загального фонду державного бюджету цільової позики на суму **1400 тис. грн.**, поверненої ТОВ «Дорбудмеханізація». При цьому цей факт встановлено Фондом на дату підписання Акту у листопаді 2014 року.

Таким чином, зміни в організаційній структурі органів, що мають повноваження із забезпечення створення робочих місць для інвалідів, непослідовність дій окремих з них щодо своєчасного реагування на зміни в чинному законодавстві відстрочило здійснення заходів зі створення робочих місць для інвалідів. Створена Мінсоцполітики Робоча група, що затверджує висновок щодо доцільності надання безповоротної фінансової допомоги у 2013 році не працювала, у 2014 році розпочала свою роботу лише з липня. Поряд з цим, на рівні регіонів створення робочих органів було розтягнуто в часі більш як на рік.

Через зволікання Мінсоцполітики та Фондом всупереч абзацу 4 п. 47, абзацу 4 п. 49 Порядку № 228 з прийняття рішень щодо розподілу залишків коштів на казначейському рахунку надходжень до Фонду та неврахування їх Мінфіном залишок на казначейському рахунку станом на 01.01.2013 склав 149,1 млн.грн., станом на 01.01.2014 – 204,6 млн. грн., або 115,1 відс. річного плану доходів 2013 року, станом на 01.10.2014 – 282,3 млн.грн. Зволікання ДКСУ з оплати поданих платіжних доручень за наявності на початок звітних періодів кредиторської заборгованості, зареєстрованих та неоплачених фінансових зобов'язань одержувачів бюджетних коштів призвело до повернення до спеціального фонду державного бюджету у кінці 2012 року 70087,8 тис.грн., у кінці 2013 року 33466,4 тис. грн., з них 6332 тис.грн. на створення робочих місць для інвалідів.

Необґрунтоване і без оцінки наслідків об'єднання бюджетних програм в частині соціального захисту інвалідів ускладнило проведення обґрунтованого планування видатків, аналізу і контролю за використанням бюджетних коштів більш як за 40 напрямками і створило умови для ручного управління коштами загального та спеціального фонду державного бюджету за напрямками соціального захисту інвалідів.

4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОГО ФОНДУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ ЗА РАХУНОК СУМ АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ САНКЦІЙ ТА ПЕНІ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ НА СТВОРЕННЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ ДЛЯ ІНВАЛІДІВ

4.1. Оцінка стану подання роботодавцями звітів про зайнятість і працевлаштування інвалідів та виконання нормативу робочих місць за 2012-2013 роки

За останні роки спостерігається певна позитивна тенденція у виконанні роботодавцями ст.19 Закону. Зокрема, зросла кількість роботодавців, які:

✓ відповідно до Порядку реєстрації зареєструвалися у відділеннях Фонду з **122,4 тисяч** (на 01.01.2013) до **166,1 тисяч** (на 01.10.2014);

✓ виконали **норматив**, встановлений **ст.19 Закону**, з **82,1 тисячі** до **83,5 тисяч** або **80,5 відс.** та **83 відс.**, з числа тих, які подали звіти. За 2012 рік перевиконання нормативу забезпечили **18 регіонів**, за 2013 рік – **20 регіонів**. Впродовж 2012 року у роботодавців працювало **437,3 тис. інвалідів**, 2013 року – **441,4 тисячі**, з них **понад норматив**, відповідно, **35,3 тисяч** та **48 тисяч**.

При цьому, спостерігається негативна тенденція до збільшення кількості малочисельних підприємств, лише за **9 місяців 2014 року** їх кількість зросла з **61680** до **67563**. Разом з тим, скорочення роботодавцями чисельності працюючих (до менш як 8 осіб) є **одним із можливих шляхів ухилення від сплати АГС** поряд із використанням найманої праці без офіційного оформлення та нездійснення реєстрації у Фонді. За таких умов, стає **актуальним питання запровадження на законодавчому рівні** обов'язкової реєстрації роботодавців у Фонді та подання ними звітності про зайнятість та працевлаштування інвалідів **незалежно від чисельності працюючих у них працівників**.

Поряд із вищезазначеним: у **2013 році 35,2 тис. роботодавців**, які зареєстровані у Фонді, **не подали звіти** за 2012 рік до відділень Фонду; **8,1 тисяча** подали звіти **без реєстрації** у Фонді, **фактично** сплатили санкції **3854** роботодавців із **5319**, які не виконали норматив і лише **49 відс.** у встановлений Законом строк; **впродовж 9 місяців 2014 року 37,3 тисяч** не подали звіти за 2013 рік, **7,1 тисяча** подали звіти **без реєстрації**, **2608** роботодавців із **4490**, які не виконали норматив, сплатили санкції та лише **41,6 відс.** у встановлений строк.

Невиконання більшістю роботодавців вимог ст. 20 Закону призвело до утворення заборгованості по сплаті АГС, обсяги якої відображаються лише у реєстрі роботодавців та на початок 2014 року склали **1284 млн.грн.**, станом на 01.10.2014 – **1304,8 млн. грн.**

Таким чином, при поступовому щорічному зростанні активності роботодавців із виконання ст.19 Закону щодо їх реєстрації у відділеннях Фонду, поданні звітності про зайнятість та працевлаштування інвалідів, а також виконання нормативу, одночасно простежується тенденція до

зростання кількості малочисельних підприємств, недотримання значною частиною роботодавців законодавчо встановлених термінів сплати АГС та їх несплата.

4.2. Оцінка стану формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені

Згідно із пунктом 11 ст. 11 Закону України від 06.12.2012 № 5515 «Про Державний бюджет України на 2013 рік» (далі – Закон № 5515), п. 7 ст. 11 Закону України від 16.01.2014 № 719 «Про Державний бюджет України на 2014 рік» (далі – Закон № 719) джерелами формування спеціального фонду Державного бюджету України на 2013 - 2014 роки у частині доходів є надходження до Фонду, які відповідно до п. 9 ст. 14 Закону № 5515 і п. 8 ст. 14 Закону № 719, спрямовуються відповідно на програми і заходи щодо соціального захисту інвалідів, серед яких видатки на створення нових робочих місць для працевлаштування інвалідів та оплата вартості їх навчання з метою майбутнього працевлаштування. Зазначене слідує, виходячи із норм Бюджетного кодексу України, ст. 20 Закону та п. 2 Порядку використання.

На 2013-2014 роки згідно з додатком № 1 до Закону № 5515 та Закону № 719 надходження за кодом доходів 50070000 затверджено початково у сумі **177869,8 тис. грн.**, які не враховували перевиконання в попередніх роках річних показників і зростання їх обсягів в абсолютних величинах, та на 2014 рік не підтверджені розрахунками Фонду. Так, у 2013 році їх обсяги склали **69,9 відс.** фактичних надходжень 2012 року, на 2014 рік – **87,7 відс.** надходжень 2013 року.

У **2013 році** річні обсяги таких доходів не змінювалися, у 2014 році їх обсяги зменшено на **395,6 тис. грн.** і затверджено у сумі **177474,2 тис. грн.** (зміни внесені Законом України від 27.03.2014 № 1165).

Річний та помісячний розпис спеціального фонду державного бюджету за кодом 50070000:

✓ **на 2013 рік визначали незмінні** впродовж року показники за кварталами загальним обсягом 177869,8 тис. грн., із передбаченням **50 відс. річних сум** у II кварталі. Зміни, внесені довідками від 26.04.2013 та 17.09.2013 до помісячного розпису не змінили структуру витрат за кварталами, а передбачали їх перерозподіл між місяцями;

✓ **на 2014 рік** – початкові **177869,8 тис.грн.**, уточнені (станом на 01.10.2014) – **177474,2 тис.грн.**, з них у II кварталі, відповідно – **46,6 відс.** та **46,7 відс.** річних сум. Згідно з довідкою Мінфіна від 02.04.2014 № 327 на **395,6 тис.грн.** зменшено обсяги надходжень березня місяця.

Плани доходів на 2013 рік, доведені 21.02.2013 до відділень Фонду, впродовж року не переглядалися, що зумовило відповідно значне перевиконання одними та недовиконання іншими; на 2014 рік, відповідно 30.01.2014, які у квітні внаслідок зменшення річних сум переглянуто по 4-х регіонах: зменшено надходження по АР Крим (на 12251,6 тис.грн.) та м.

Севастополь (540,3 тис.грн.) та **збільшено** надходження по Дніпропетровській області (на 5640,5 тис.грн.) та м. Києву (на 6755,8 тис.грн.).

Фактичний обсяг надходжень до спеціального фонду державного бюджету за кодом 50070000:

- у **2013 році перевищив** затверджені річні суми доходів в **1,1 рази**, отримано **202709,9 тис.грн.**, у структурі яких **82,2 відс.** – доходи, отримані впродовж січня - квітня 2013 року, з них: у квітні – **51,7 відс.** (104,7 млн.грн.). Перевиконання річних показників відбулося **уже у серпні 2013 року**, станом на 01.09.2013 отримано **101,6 відс.** річних обсягів;

- за **9 місяців 2014 року** - надійшло **154129,9 тис.грн.** або **94,9 відс.** обсягів, передбачених станом на 01.10.2014, та **86,8 відс.** затверджених річних сум. При цьому, сума надходжень **за січень - квітень**, порівняно з аналогічним періодом 2013 року, зменшилася на **26709,4 тис.грн.**, надійшло 139954,2 тис.грн., з них у квітні 69994 тис. гривень. **Середньомісячні обсяги доходів** за 9 місяців 2014 року склали **17125,5 тис.грн.**, і зменшилися порівняно з аналогічним показником 2013 року на 3460,8 тис.грн.

Виконання показників плану доходів у 2013 році забезпечили **19 із 27 регіонів**, станом на 01.10.2014 - **8 із 27 регіонів**. **Найбільшу суму надходжень** отримано у м. Києві: у 2013 році - **39,9 відс.** річних надходжень до Фонду, за 9 місяців 2014 року – **44,4 відсотка**. У розрізі місяців виконання **показників помісячного розпису** у 2013 році коливалося від **20,3 відс.** у червні до 229,5 відс. у грудні; за 9 місяців 2014 року – від 44,1 відс. у лютому до 196,3 відс. у січні. У структурі загальних надходжень до Фонду 2013 року та 9 місяців 2014 року, відповідно: **79 відс.** та **77,3 відс.** становлять суми АГС, нараховані та сплачені у звітному періоді; **0,6 відс.** та **1,8 відс.** – АГС, нараховані у попередніх роках, але сплачені у звітному періоді; **15 відс.** та **20,3 відс.** – АГС, які надійшли за рішеннями суду; **4,1 відс.** та **0,2 відс.** – суми повернутих цільових позик; **1,3 відс.** та **0,4 відс.** пеня, переплати АГС та помилково сплачені кошти.

Слід зазначити, що згідно з **Бюджетним кодексом України: п. 3 частини 3 ст. 13 кредитування бюджету** є складовою частиною спеціального фонду державного бюджету (повернення кредитів до бюджету з визначенням цільового спрямування і надання кредитів з бюджету, що здійснюється за рахунок конкретно визначених надходжень спеціального фонду бюджету); **частиною третьою ст. 30** – джерела спеціального фонду державного бюджету в частині кредитування визначаються законом про Державний бюджет України. Водночас зарахування сум повернутих цільових позик, наданих Фондом роботодавцям у попередніх роках, здійснюється за кодом доходів 50070000, які використовуються за КПКВК 2507030. За 2013 рік роботодавцями **повернено 8228,3 тис.грн.**, за 9 місяців 2014 року – **269,9 тис.грн.**, а їх зарахування за кодом 50070000 зумовлює **подвійне їх врахування** у надходженнях.

Таким чином, через **необґрунтоване планування надходжень до спеціального Фонду державного бюджету за кодом 5007000** у 2013-2014 роках Мінсоцполітики та Фондом не враховано фактичне їх надходження: **на 2013 рік – перевиконання показників річного розпису доходів; на 2014 –**

зниження темпів, що не відповідає принципам бюджетної системи визначеним ст. 7 Бюджетного кодексу України. Зарахування за кодом доходів 50070000 цільових позик, повернутих роботодавцями, зумовлює подвійне їх врахування у сумі надходжень.

4.3. Фінансове забезпечення використання коштів спеціального фонду державного бюджету за КПКВК 2507030 на створення робочих місць для інвалідів та оплати вартості їх навчання

Бюджетним запитом за КПКВК 2507030 на 2013 рік, сформованим Мінсоцполітики з врахуванням пропозицій Фонду в межах доведених граничних обсягів, передбачено **видатки** на загальну суму **918836 тис.грн.**, з них **183885,4 тис.грн.** за кошти спеціального фонду державного бюджету, з яких **177869,8 тис. грн.** - за кодом 50070000. Аналіз його показників в частині видатків на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів та оплати вартості їх навчання засвідчив, що:

✓ **метою та завданнями** бюджетної програми визначено реалізацію державної соціальної політики за напрямками, зокрема, створення нових робочих місць для інвалідів, без визначення відповідних **показників ефективності**;

✓ **рівень задоволення потреби** за напрямками видатків коливався від **9,2 відс.** (надання роботодавцям дотацій на створення робочих місць) до **60,4 відс.** (оплата вартості навчання).

На 2014 рік бюджетний запит не складався, Мінсоцполітики Мінфіном було доведено граничні показники, які застосовувалися для розрахунку видатків.

Законом № 5515 і Законом № 719 за **бюджетною програмою** за КПКВК 2507030 Мінсоцполітики та Фонду **затверджено бюджетні призначення** на:

✓ **2013 рік** в цілому на суму **859930,7 тис.грн.**, з них 183885,4 тис. грн. – кошти спеціального фонду державного бюджету, з яких **177869,8 тис. грн.** надходження за кодом 50070000, що, відповідно, склало **93,6 відс., 100 відс. та 100 відс.** сум, передбачених у бюджетному запиті;

✓ **2014 рік** - **868430,8 тис.грн., 185153,3 тис. грн. і 177869,8 тис. грн.** відповідно. Відповідно до змін, внесених Законом України від 27.03.2014 № 1165 «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік», бюджетні призначення в цілому зменшено на 1542,5 тис. грн., з них **на 395,6 тис. грн.** – за спеціальним фондом державного бюджету і встановлено їх в обсязі 184757,7 тис. грн., з них **177474,2 тис. грн.** за рахунок надходжень за кодом 50070000.

Уточнені зведені кошторисні призначення за КПКВК 2507030 на 2013 рік і на 2014 рік (станом на 01.10.2014) за напрямом соціальна, трудова та професійна реабілітація інвалідів склали, відповідно, **252767 тис.грн. та 177474,2 тис.грн.,** або **142,1 відс та 100 відс. бюджетних призначень,** в т.ч.:

✓ **4875,5 тис. грн. і 27856,4 тис. грн.,** відповідно, акумульовані на центральному апараті Фонду;

✓ **74711,5 тис.грн. і 63127,1 тис.грн.** затверджені відділенням Фонду, з них: 49610,8 тис.грн. і 53883 тис.грн. - на створення робочих місць для інвалідів та оплати вартості їх навчання;

✓ **173180 тис.грн. і 86490,7 тис.грн.** – розподілені всеукраїнським, державним, міжрегіональним центрам професійної та соціальної реабілітації.

Перевищення уточнених кошторисних призначень над бюджетними призначеннями зумовлено збільшенням їх обсягів у 2013 році за рахунок коштів, які акумулювалися на єдиному казначейському рахунку за кодом 50070000.

При цьому у періоді, що підлягав аудиту, мало місце зволікання Фонду із розподілом кошторисних призначень між розпорядниками бюджетних коштів та численні випадки їх перерозподілу. Основною причиною зазначеного була зміна керівництва Фонду та довготривале прийняття ним рішень щодо напрямів спрямування коштів, зокрема:

✓ у **2013 році** початково акумульовані кошторисні призначення на центральному апараті Фонду перерозподілялися між відділеннями Фонду та центрами професійної та соціальної реабілітації в період з **16.01.2013 по 02.08.2013** 5 разів, в результаті чого їх обсяг зменшився з **177869,8 тис.грн. до 4875,5 тис.грн.**, які передбачалися на розвиток і технічне супроводження реєстру роботодавців, **але не були використані**;

✓ внаслідок **неспрямування Фондом** коштів на заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації: у **2013 році 2014,5 тис.грн.** було зосереджено на центральному апараті Фонду **більше 7 місяців**, і лише 02.08.2013 ці асигнування розподілено між відділеннями Фонду; у **2014 році, 979,1 тис. грн.,** відповідно, **8 місяців**, які 23.09.2014 розподілено між відділеннями Фонду на покриття кредиторської заборгованості за напрямом «організаційно-технічне забезпечення Фонду»;

✓ кошторисні призначення на 2013 рік на надання цільових позик, дотацій та компенсацій склали **1961,6 тис. грн.** та впродовж року не коригувалися, хоча фактично видатки за цими напрямами **не здійснювалися**. Поряд з цим уточнені кошторисні призначення на оплату інвалідам вартості їх навчання, порівняно з початковими, збільшено **майже вдвічі (1,8 раза)**, на технічне переоснащення зменшено **в 1,6 раза**, причини цього зазначено у Звіті нижче.

Паспорт бюджетної програми за КПКВК 2507030 затверджений спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну **на 2013 рік**, від 12.02.2013 № 55/164; **на 2014 рік** – від 31.03.2014 № 127/330 із порушенням **на 44 дні терміну**, визначеного **частиною восьмою ст. 20 Бюджетного кодексу України і п. 6 Правил** складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 №1098 (далі – Правила).

Метою бюджетної програми за КПКВК 2507030 згідно з її **паспортами на 2013-2014 роки** визначено реалізацію **державної політики щодо соціальної захищеності інвалідів**, досягнення якої передбачено через виконання переліку завдань, зокрема, в частині **створення робочих місць для інвалідів та їх професійної реабілітації**.

Згідно із розподілом коштів спеціального фонду державного бюджету за рахунок доходів (код 50070000) у **2013 році на створення робочих місць** для інвалідів передбачалося спрямувати **59447,3 тис. грн.** (33,4 відс.) через надання цільових позик, дотацій, фінансових допомог на технічне оснащення та переоснащення підприємств, створення санітарно-гігієнічних, виробничих і технічних умов згідно з ІПР та **6250,6 тис. грн.** – на оплату навчання інвалідам та професійне навчання; у 2014 році, відповідно, 46294,1 тис. грн. (за винятком позик) або 26 відс. та 7615,6 тис. грн. При цьому, обсяги цих видатків, у 2013 році покривали потребу Фонду майже на половину (47,8 відс.) а в розрізі напрямів – на 7 відс. (надання роботодавцям дотації на створення спеціальних робочих місць) – **59,8 відс.** (професійне навчання); у 2014 році, відповідно на 77,7 відс. потреби, наведеної в додатковому бюджетному запиті на 2013 рік.

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики та Фондом **формування паспорту бюджетної програми за КПКВК 2507030** на 2013-2014 роки здійснено з недотриманням **Правил**. Як слідує із змісту п. 10 **Правил** підстав для внесення змін до паспорту бюджетної програми у 2013 року **не було**, а у 2014 році об'єктивною підставою для їх проведення було лише зменшення бюджетних призначень. Фактично, зміни до паспорту на 2013 рік, затверджені спільним наказом Мінсоцполітики і Мінфіну від 05.04.2013 № 175/451, стосувалися **перерозподілу коштів** спеціального фонду державного бюджету між напрямками їх використання та передбачали:

- **визначення окремим напрямом видатків у сумі 21562,4 тис. грн. на погашення кредиторської заборгованості**, зареєстрованої в органах ДКСУ станом на 01.01.2013. Такі зміни проведено за рахунок зменшення на **21211,6 тис. грн.** видатків на **технічне переоснащення** діючих робочих місць для інвалідів, технічне оснащення нових робочих місць (до 36274,1 тис. грн.), на **164,3 тис. грн.** – на функціонування всеукраїнських, державних, міжрегіональних **центрів професійної реабілітації інвалідів** і на **186,5 тис. грн.** – на **навчання інвалідів** водінню автомобілем, їх доставку, транспортування тощо. Водночас за результатами оцінки внесених змін встановлено **необґрунтоване** завищення у початковому паспорті обсягів видатків на **технічне переоснащення** діючих робочих місць для інвалідів, технічне оснащення нових робочих місць, оскільки станом на 01.01.2013 за даними відомчої звітності Фонду **кредиторська заборгованість** (21211,6 тис. грн.) рахувалася за **іншими 6 напрямками використання коштів Фонду**.

Впродовж 9 місяців 2014 року показники паспорту за КПКВК 2507030 змінювалися **двічі**, а їх зміни були **викликані**:

- **зменшенням обсягів бюджетних призначень**. Зміни до паспорту затверджено спільним наказом Мінфіну і Мінсоцполітики від 24.04.2014 № 246/470 з порушенням терміну, визначеного п.6 **Правил** на **2 тижні**;

- **виокремленням**, як у 2013 році, видатків на **погашення кредиторської заборгованості**, що склалася на початок року за рахунок

зменшення сум «нерозподілених видатків», передбачених на цю мету. Зміни затверджено спільним наказом Мінфіну і Мінсоцполітики від **08.09.2014 № 30/898**;

- **поступовим розподілом** показника “**нерозподілені видатки**”, який визначено окремим напрямом використання коштів (початково у сумі **15291,3 тис. грн.**, станом на 24.04.2014 – 7791,3 тис. грн., станом на 08.09.2014 – 1825,2 тис. грн.). Проте, такий напрям не визначено Порядком використання, як це вимагає п. 8 Правил. За письмовим поясненням Фонду такий підхід до розподілу видатків викликаний необхідністю підтвердження відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2014 № 65 кредиторської заборгованості розпорядників нижчого рівня органами Держфінінспекції (7791,3 тис. грн.), а також резервуванням 7500 тис. грн. на будівництво Національного центру параолімпійської та дефлімпійської підготовки інвалідів м. Євпаторія.

Таблиця 1

Показники виконання бюджетної програми за КПКВК 2507030 за рахунок коштів спеціального фонду державного бюджету за напрямом соціально-трудова і професійна реабілітація інвалідів

тис.грн.

Показники	Заборгованість на початок періоду		Уточнен. коштор. признач.	Спрям. асигнув.	Касові видатки	Повернуто до бюджету/ залишок невик.асигнув.	Заборгованість на кінець періоду	
	дебіт	кред.					дебіт	кред.
за 2013 рік								
всього:		21211,6	252767	180625,8	147159,4	33466,4		17037,2
з них:								
на створення робочих місць			38235,7	16869,5	12551,3	4318,2		
на оплату навчання інвалідів		401,4	11375,1	11182,7	9168,9	2013,8		1974,7
за 9 місяців 2014 року								
всього:		17037,2	177474,2	77278,9	54429,7**	22849,1*		
з них:								
на створення робочих місць			34296,6	6975,5	97,5	6878,0*		
на оплату навчання інвалідів		1974,7	19586,4	7375,3	5746,6	1628,7*		1021,1

*залишок неосвоєних асигнувань

** дані Донецького, Луганського відділень Фонду у звітності відображено станом на 01.07.2014.

На виконання бюджетної програми за КПКВК 2507030 із спеціального фонду державного бюджету на соціально-трудова і професійну реабілітацію інвалідів згідно з розподілами спрямовано:

- у **2013 році – 180625,8 тис. грн.** або 71,4 відс. уточнених кошторисних призначень, з них: **28052,2 тис.грн.** або 56,5 відс. – на створення робочих місць

за напрямом технічне переоснащення, оплати інвалідам вартості їх навчання та професійне навчання;

- за 9 місяців 2014 року – **77278,9 тис.грн.** або 43,5 відс., з них: 14350,8 тис.грн. або 26,6 відс. відповідно.

Касові видатки за рахунок надходжень до Фонду:

- у 2013 році склали **147159,4 тис.грн.** або 58,2 відс. уточнених кошторисних призначень, з них на створення робочих місць для інвалідів 12551,3 тис.грн. (32,8 відс.) та 9168,9 тис.грн. (80,6 відс.) на навчання інвалідів;

- за 9 місяців 2014 року – **54429,7 тис.грн.** або **30,7 відс.**, з них: відповідно, 97,5 тис.грн. (0,3 відс.) та 5746,6 тис.грн. (29,3 відс.).

Згідно зі звітом про виконання паспорту бюджетної програми за КПКВК 2507030 за 2013 рік показник продукту створення робочих місць для працевлаштування інвалідів **фактично виконано на 59 відс.**, показник якості – рівень працевлаштування інвалідів від загальної чисельності випускників центрів професійної реабілітації інвалідів при плані 48,1 відс. фактично склав **67,5 відсотка.**

Таким чином, у 2013-2014 роках Мінсоцполітики та Фондом не забезпечено обґрунтоване планування показників бюджетної програми за КПКВК 2507030, що не відповідає принципам бюджетного планування, визначеним ст. 7 Бюджетного кодексу України. Зазначене зумовило внесення численних змін до показників кошторисів і паспорту бюджетної програми та ускладнило досягнення мети бюджетної програми і її результативних показників. Показники кошторису в частині видатків на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів у 2013 році виконано на 32,8 відс., за 9 місяців 2014 року – на 0,3 відс., що відповідно унеможливило виконання Плану створення робочих місць для працевлаштування інвалідів.

4.4. Оцінка стану формування та виконання показників Плану створення робочих місць для інвалідів

План створення робочих місць для працевлаштування інвалідів, сформований в розрізі відділень Фонду (далі - План):

- на 2013 рік затверджено наказом Фонду від 30.01.2013 № 11 і погоджено Державною службою з питань інвалідів та ветеранів України 06.02.2013 передбачав створення за рахунок коштів у сумі **59544,1 тис.грн. 627 робочих місць** без розподілу за напрямами використання коштів;

- на 2014 рік – наказом Фонду від 18.07.2014 № 141 без погодження з Мінсоцполітики, відповідно, 44296,6 тис. грн. **на 359 робочих місць.**

Тобто, відсутність у 2014 році, на відміну від 2013 року, нормативного обсягу коштів, передбаченого на створення робочих місць для інвалідів призвело до **значного зменшення планових видатків на цю мету.** Так, у 2013 році при незмінних початкових сумах планових надходжень до Фонду цей показник склав **33,5 відс. їх обсягів**, у 2014 році – **25 відс.** Разом з тим, ефективний розподіл робочих місць, які планується створити, у розрізі регіонів

унеможливлений відсутністю у Фонді інформації щодо кількості інвалідів, які потребують працевлаштування.

У 2013 році на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів використано **6,2 відс. фактичних надходжень** за кодом 50070000, фактично створено 370 робочих місць із 627, за **9 місяців 2014 року**, відповідно, **0,06 відс.** та 94 із 359 робочих місця. Дані щодо показників Плану на 2013-2014 роки та їх виконання, наведено у додатку 2.

Аналіз формування показників Плану на 2013-2014 роки та його виконання засвідчив наявність **певних недоліків**, які викривили фактичний стан заходів зі створення робочих місць для інвалідів та унеможливили оцінку показників його виконання на відповідний рік, оскільки **мали місце**:

- **невідповідність** планових показників та показників виконання Плану на 2013-2014 роки. Так, до показників виконання Плану включено робочі місця, створені для інвалідів, яким оплачено навчання за рахунок коштів Фонду, робочі місця, які повинні бути створені у відповідному році згідно з графіками працевлаштування інвалідів за рахунок цільових позик і фінансових допомог, отриманих підприємствами в попередніх роках, що **не враховувалися при розрахунку Плану**. Зокрема, у 2013 році до показників виконання Плану включено 170 робочих місць або 45,9 відс. загальної їх кількості, що створені внаслідок працевлаштування інвалідів, яким за рахунок коштів Фонду оплачено вартість їх навчання; у січні-вересні 2014 року – 55 робочих місць або 58,5 відс.
- **завищення** фактичних показників виконання Плану за рахунок включення:
  - **266** та **65** робочих місць, що створені за **кошти минулих років**, що становить, відповідно, **71,9 відс. і 69,1 відс.** загальної їх кількості;
  - **тимчасового працевлаштування 6** інвалідів на створених робочих місцях на строк від 2 днів (Харківське відділення) до 1 місяця (Дніпропетровське відділення). Наприклад, Харківським відділенням Фонду до показників виконання Плану включено **5 інвалідів**, працевлаштованих за цивільно-правовими договорами на два дні, з оплатою, окремих з них – на суму **60,5 грн.**;
  - **недостовірних даних**, наданих Харківським відділенням Фонду щодо дати працевлаштування **6 інвалідів**, яким за кошти Фонду оплачено навчання (за даними звітності вони працевлаштовані у 2013 році, згідно з копіями трудової книжки – у 2012 році). Так, інвалід М. згідно з копією трудової книжки працевлаштований 28.02.2012, за даними звітності – 14.03.2013;
- **передбачення** у Планах на 2013-2014 роки створення **27 та 21 робочого місця** за напрямами, фінансування яких має **іншу мету** (оснащення бібліотек, створення санітарно-гігієнічних умов на робочому місці інваліда);
- **включення** Дніпропетровським відділенням Фонду до показників виконання Плану на 2014 рік **7 робочих місць**, створених підприємствами за рахунок отриманої у минулих роках фінансової допомоги **понад передбачену договором** кількість (технічне переоснащення виробництва з метою створення додаткових робочих місць для працевлаштування інвалідів на Криворізькому учбово-виробничому об'єднанні УТОС – 5 місць; Дніпродзержинському учбово-виробничому об'єднанні УТОС – 1 місце; технічне оснащення діючих робочих місць для

працевлаштування інвалідів на ПОГ “Лікувально – трудовими майстернями для реабілітації інвалідів” – 1 місце).

4.5. Надання безповоротної фінансової допомоги на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів

Впродовж останніх трьох років спостерігається **негативна тенденція до зменшення фактичної чисельності працюючих інвалідів** на окремих підприємствах ГОІ, які отримували безповоротну фінансову допомогу. Так, на **Криворізькому УВП УТОС** чисельність працюючих інвалідів зменшилася із 137 до 115 осіб на **Чернівецькому УВО УТОС** – із 212 до 157 осіб.

Зменшуються також обсяги безповоротної фінансової допомоги, наданої за рахунок коштів Фонду підприємствам та організаціям ГОІ на технічне оснащення і технічне переоснащення (включають створення нових та підтримку діючих робочих місць) і створення належних санітарно-гігієнічних, виробничих і технічних умов на робочому місці інваліда (у 2013 році порівняно з 2012 роком – **на 41,8 відс.**, порівняно з 2011 роком – **на 50,7 відс.**).

Кошторисні призначення за КПКВК 2507030 на цю мету на 2013 рік затверджено початково у сумі **57485,7 тис. грн.** (407 робочих місць), **уточнені – 36274 тис. грн.**; на 2014 рік – **44130,6 тис. грн.** (275 робочих місць). При цьому, впродовж 9 місяців 2014 року ці суми **неодноразово коригувалися** в розрізі напрямів та відділень Фонду та є **завищеними більш як на третину**. Зокрема, Київським міським відділенням Фонду пропонувалося зменшити видатки на **17378,6 тис. грн.**, а Фондом скориговано їх лише на **1525,3 тис. грн.** Через **невідповідність пакету документів заявників вимогам Інструкції № 270** по Полтавському та Херсонському відділеннях Фонду у серпні 2014 року зменшено видатки на технічне переоснащення на **2420,4 тис. грн.** та перерозподілено їх на інші регіони та напрями.

Касові видатки у 2013 році в цілому склали **12551,2 тис. грн.** або 34,6 відс. уточнених кошторисних призначень, за 9 місяців 2014 року – **97,5 тис. грн.** та **0,2 відс.**, відповідно. Проте, **ці суми** у 2013 році в повному обсязі використані на виконання зобов'язань Фонду перед одержувачами бюджетних коштів (далі - одержувачі) 2012 року. Так, із виділених їм у 2012 році **44740,4 тис. грн.** асигнувань на створення майже 150 робочих місць для інвалідів, **використано** лише **48 відс.**, решта за наявності зареєстрованих фінансових зобов'язань по закінченню **бюджетного року** повернуто органами ДКСУ в доход спеціального фонду державного бюджету.

За даними Фонду обсяг неоплачених фінансових зобов'язань станом на 01.01.2013 склав **23182,3 тис. грн.**, і зменшився впродовж 2013 року на **19021,5 тис. грн.**, в тому числі:

- на **6312,8 тис. грн.**, зокрема, внаслідок **розірвання 4 підприємствами ГОІ договорів**, на суму **3281,9 тис. грн.** (Олександрійське УВП УТОС – Кіровоградське відділення Фонду, ПОГ Кролевецьке УВП УТОС – Сумське відділення, Рівненське УВП УТОС₂, Київське УВП №3 УТОС); економії коштів у сумі **632,6 тис. грн.**, яка склалася по 18 підприємствах ГОІ за результатами

процедур закупівель, проведених у 2012 році (зокрема, Дніпропетровське УВП УТОС – 137,4 тис. грн., Полтавське УВП «Полтаваелектро» УТОС – 176,7 тис. грн., Керченське УВП УТОС «Крим-Пак» – 256,6 тис. грн.), звернення одержувача (Дніпропетровське УВП УТОС) – **694,4 тис. грн.**; встановленням за результатами перевірки невиконання умов договору на суму **465 тис. грн.** (не придбання обладнання Краматорським УВП УТОС);

– **12708,7 тис. грн.** – за рахунок бюджетних асигнувань 2013 року. Впродовж 2013 року одержувачам фактично спрямовано **16869,5 тис. грн.** асигнувань або 46,5 відс. уточнених кошторисних призначень, з них використано **75,3 відс.**, відновлено касові видатки на суму 157,5 тис. грн. При цьому фактичне спрямування асигнувань **не відповідало** показникам помісячного плану: у березні замість 14696,3 тис. грн. спрямовано 6473,9 тис. грн., у квітні, відповідно, 42789,4 тис. грн. та 5529,5 тис. грн., решта – в червні-грудні, тобто із запізненням на 2-8 місяців. В кінці року до державного бюджету органами ДКСУ повернено **4160,8 тис. грн.**, що відповідало обсягам неоплачених фінансових зобов'язань на кінець 2013 року (ПОГ Криворізьке УВП УТОС – 180 тис. грн., ПОГ «Екопласт» ВОІ СОІУ – 1200,8 тис. грн., ПОГ «Елкон-дизайн» – 830 тис. грн., КП «Центр Комплекс» ВОІ СОІУ – 550 тис. грн., підприємство «Спецбуд-УТОГ» - 1400 тис. грн.).

Станом на **01.10.2014** обсяг неоплачених фінансових зобов'язань не змінився. Проте, Фонд впродовж 9 місяців 2014 року спрямував 5 відділенням Фонду **6975,5 тис. грн.** асигнувань на виконання **рішень Робочої групи 2014 року** про надання безповоротної фінансової допомоги (12 підприємствам ГОІ на створення **58 додаткових робочих місць** для інвалідів на загальну суму **13914 тис. грн.**), з яких використано лише **1,4 відсотка**.

Лише станом на 13.11.2014 Фондом спрямовано **3330,8 тис. грн.** асигнувань 4-м підприємствам на оплату фінансових зобов'язань 2012 року (за винятком ПОГ «Елкон-дизайн»), кредиторська заборгованість яких підтверджена Держфінінспекцією.

Довготривале виконання Фондом зобов'язань 2012 року перед одержувачами **зумовлено непроведенням органами ДКСУ платежів** та неприйняттям у 2014 році Мінсоцполітики рішень щодо виконання зобов'язань минулих років. Зазначене не сприяє ефективному використанню бюджетних коштів та ускладнює виконання одержувачами бюджетних коштів умов договорів щодо **створення робочих місць для інвалідів, зокрема, через зростання вартості робочого місця** (за 2 роки на 20 відс.). Як наслідок, у 2013 році з 407 робочих місць, затверджених кошторисом та передбачених Планом, та за 9 місяців 2014 року з 275 робочих місць відповідно **не створено жодного робочого місця**.

Слід зазначити, що станом на 01.01.2013 у звітності Фонду (форма №7 д) обліковувалася **дебіторська заборгованість у сумі 5125,8 тис. грн** за 2 одержувачами, з **терміном утворення понад 6 років**. Впродовж I кварталу 2013 року її обсяги зменшилися на 925,8 тис. грн. (ПВГОО «Спілка онкоінвалідів «Пріоритет-Плюс» допомога 2007 року) до **4200 тис. грн.** (ДП «Фаворит Плюс» ВОІ СОІУ) на кінець 2013 року та станом на 01.10.2014.

Аудитом встановлено випадки **порушення норм Інструкції № 270**, неналежного виконання умов договорів одержувачами в частині створення робочих місць для інвалідів та окремі організаційні недоліки, зокрема:

✓ **затягування Комісією та відділенням Фонду термінів розгляду документів 3-х підприємств ГОІ** (Дніпропетровським УВО «Луч» УТОС, Дніпропетровським УВП УТОС, ПОГ «Лікувально-трудова майстерня для реабілітації інвалідів») та направлення повідомлень про прийняті рішення. Так, рішення Комісії від 30.03.2012 № 1 отримано Дніпропетровським відділенням Фонду **через 98 календарних днів** з дня направлення до Фонду пакету документів і **55 календарних днів** після прийняття рішення Регіональною комісією;

✓ **у порушення абзацу 2 п. 2.23 Інструкції № 270** договори на надання безповоротної фінансової допомоги Дніпропетровським відділенням Фонду з Дніпропетровським УВО «Луч» УТОС, ПОГ «Лікувально-трудова майстерня для реабілітації інвалідів» та Дніпропетровським УВП УТОС укладені відповідно, **через 61, 59 та 31 календарний день** з дня отримання рішення Комісії замість **10 робочих днів**;

✓ **всупереч п. 3.6 Інструкції №270** підприємства ГОІ і Фонд при зміні переліку обладнання та кількості робочих місць, передбачених договором, **не зверталися до Комісії для їх погодження** (Дніпропетровське УВО «Луч» УТОС, ПОГ «Лікувально-трудова майстерня для реабілітації інвалідів» - в частині змін переліку обладнання, Дніпропетровське УВП УТОС - в частині зменшення робочих місць);

✓ Харківським УВП № 2 УТОГ **всупереч умов договору від 09.10.2012** на надання фінансової допомоги два інваліди Ж., М. працевлаштовано за відсутності ППР швачками замість пресувальника і комплектувальника матеріалів крою та виробів;

✓ встановлено випадки **відсутності безпосереднього використання придбаного** за рахунок фінансової допомоги **обладнання** для створення робочих місць для інвалідів, а також працевлаштування на них інвалідів I групи, які потребують постійного стороннього догляду, та непрацевдатних згідно акту огляду МСЕК, що свідчить **про неефективне використання коштів** на цю мету. Так, за результатами аудиту, проведеного в Київському обласному відділенні Фонду, встановлено, що ПОГ АТП інвалідів «Інватранс» (м. Бровари), яке отримало у 2012 році фінансову допомогу в сумі **891,4 тис.грн.** на технічне переоснащення для створення 9 робочих місць для інвалідів, використало її на **придбання 2-х спеціалізованих міських автобусів Богдан А-092Н2**. На підприємство були працевлаштовані 9 інвалідів на посади згідно із зміненим графіком працевлаштування, з яких **7 осіб були працевлаштовані на такі посади** - секретар, діловод, адміністратор, менеджер, слюсар, прибиральниця, охоронник. При цьому із 9 працевлаштованих інвалідів, **4 особи є інвалідами I групи, які потребують постійного стороннього догляду** (адміністратор, менеджер, діловод, слюсар) та **один інвалід II групи, який згідно з актом огляду МСЕК є непрацевдатним**.

Таким чином, впродовж 2013 року видатки на технічне переоснащення, технічне оснащення та створення санітарно-гігієнічних умов здійснювалися лише на покриття неоплачених фінансових зобов'язань 2012 року, а за 9 місяців 2014 року Фондом за наявності неоплачених фінансових зобов'язань 2012 року асигнування спрямовано

на надання фінансової допомоги за рішеннями Робочої групи 2014 року. Мали місце випадки порушення норм Інструкції № 270, неналежного виконання умов договорів одержувачами в частині створення робочих місць для інвалідів, що призвело у одному випадку до неефективного використання коштів на суму 891,4 тис. гривень.

4.6. Надання цільових позик для створення робочих місць для працевлаштування інвалідів та стан їх погашення

Надання цільових позик є одним із засобів стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць для працевлаштування інвалідів. Проте, застосування цього заходу за останні 5 років мало тенденцію до скорочення. Так, у 2010-2012 роках підприємствам надано **10 цільових позик**, у 2013-2014 роках вони **не надавалися**, хоча на **2013 рік – були заплановані**.

Кошторисні призначення на 2013 рік на цю мету Фондом затверджені 3-м відділенням Фонду у сумі **1652,8 тис.грн.** для створення 12 робочих місць, що становило третину заявленої 5-ма відділеннями Фонду потреби у коштах (**5148,3 тис. грн. і 27 робочих місць**), і впродовж року **не коригувалися**. Серед причин непроведення видатків – відмова підприємств та у більшості випадків відсутність заявок підприємств на отримання цільових позик. У 2014 році, **при потребі** на надання позик у сумі **36997,6 тис. грн.** (для створення 202 робочих місць) **видатки у кошторисі Фонду на 2014 рік не затверджено**, внаслідок **невключення Мінсоцполітики** цього напрямку видатків до показників паспорту бюджетної програми на 2014 рік.

При цьому, дебіторська заборгованість за **простроченими позиками** майже **не погашається**, а її обсяги, переносяться на позабалансовий облік, а далі списуються у зв'язку із закінченням нормативного терміну їх обліку (5 років). Інформація про обсяги дебіторської заборгованості за цільовими позиками та стан їх погашення наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Інформація про обсяги дебіторської заборгованості за цільовими позиками та стан їх погашення

№ з/п	Показники	Одиниці виміру	Станом на		
			01.01.2014	01.01.2014	01.01.2014
1.	Дебіторська заборгованість за позиками, у т.ч.	од.	186	146	145
		тис.грн.	45805,6	35064,4	34233,9
1.1.	на балансовому обліку	од.	43	30	28
		тис.грн.	32046,9	22565,8	19618,0
1.1.1.	<i>з них прострочена</i>	од.	33	25	24
		тис.грн.	15621,1	17173,6	15385,9
1.2.	на позабалансовому обліку	од.	143	116	117
		тис.грн.	13758,7	12498,6	14615,9
2.	Повернуто кошти за позики	тис.грн.	х	9021,9	822,5
3.	Віднесено на позабалансовий облік	од.	х	7	2
		тис.грн.	х	600,9	2171,3
4.	Знято з позабалансового обліку	од.	х	33	1
		тис.грн.	х	1719,3	8,0

Як свідчать дані таблиці у періоді, що підлягав аудиту, обсяги дебіторської заборгованості за надані позики, які обліковувалися станом на 01.01.2013, зменшилися на **25,3 відс. до 34233,9 тис.грн.**, станом на 01.10.2014, за рахунок повернення (**9844,4 тис.грн.**); зняття з позабалансового обліку (**1727,3 тис.грн.**).

В розрізі відділень Фонду станом на 01.10.2014 найбільші обсяги дебіторської заборгованості за неповернуті позики обліковуються у: Київському міському відділенні Фонду **43,2 відс. або 14773,84 тис.грн.**, у т.ч. 7681,7 тис.грн. на позабалансових рахунках; Кримському - **21,5 відс. або 7360 тис.грн.**, у т.ч. 698 тис.грн., відповідно.

У структурі дебіторської заборгованості за періодами її виникнення станом на 01.01.2013 майже **90 відс.** складала **неповернуті цільові позики**, надані Фондом у **1994-2000 роках**, а строк їх погашення **минув понад 10 років** тому, з них за **33 позиками** встановлено **факти нецільового використання коштів** на загальну суму **1624 тис. грн.**, які також не повернуті. Серед причин – припинення діяльності підприємств, що отримали позики або визнання їх банкрутами.

У 2013-2014 роках підлягали поверненню **16425,8 тис.грн.** за 10 позиками, наданими у 2010-2012 роках. Проте, заборгованість за цими позиками зменшилася лише частково у 2013 році – на третину до **10971,6 тис. грн.** за рахунок повернення 4-х позик (4478,5 тис.грн.) і частковим поверненням 2-х позик (975,7 тис.грн.); за 9 місяців 2014 року – на **6,1 відс.** до **10297,6 тис. грн.** за рахунок часткового повернення 3-х позик.

Аудитом встановлено випадки **недотримання підприємствами умов договорів** з надання цільових позик, отриманих у минулих роках, та певні **організаційні недоліки** з цього питання, зокрема:

✓ окремі підприємства **порушували графіки погашення позик**, передбачених договорами, що призвело до **недоотримання у 2013 році** спеціальним фондом державного бюджету коштів у сумі **5749,1 тис. грн.**, за **9 місяців 2014 року – 678,1 тис. грн.** Так, станом на 01.01.2014 УВП КРИМ-ПАК не забезпечено повне та остаточне погашення позики у сумі **5579,4 тис. грн.**; станом до **01.08.2014** ТОВ «Консалтинг ЛТД», відповідно, **486,1 тис. грн.** Заборгованість цих підприємств станом на 01.10.2014 **не змінилася**. Крім того 3 підприємствами **не дотримано графіки погашення позик**. (ПП Коновал З.Й. у 2013 році не повернуто 123,7 тис.грн., за 9 місяців 2014 року 180 тис. грн.; СПД Шмигерський – 12 тис.грн. і 12 тис.грн., відповідно; ТОВ «Вінал» у 2013 році не повернуто 34 тис.грн.;

✓ **всупереч умов укладених договорів 3 підприємствами** (ТОВ «Кондитерська фабрика «Меркурій», Черкаська обл., ТОВ «Консалтинг ЛТД», Кіровоградська обл. і ПП Коновал З.Й., Тернопільська обл.) **не подано звіти про використання цільових позик у відповідні відділення Фонду**;

✓ окремі відділення Фонду в окремих випадках не повідомляли Фонд про причини прийняття ними рішень щодо віднесення заборгованості за певними позиками на позабалансовий облік. Так, у III кварталі 2014 року Львівським відділенням Фонду без пояснення причин віднесено **на позабалансовий облік**

заборгованість у сумі **902,5 тис. грн.** за позику наданою у 2003 році ТОВ «Компанія «Арнольд»;

✓ **Фонд не володіє інформацією про результативність претензійно-позовної роботи його відділень - фактичні обсяги коштів, стягнених з підприємств** за рішеннями судів. Відповідно до відомчого звіту про претензійно-позовну роботу Фонду із стягнення заборгованості за наданими цільовими позиками, станом на 01.10.2014 (без АР Крим), зокрема: подано 19 претензій до підприємств-боржників на загальну суму 8359,38 тис. грн.; 23 позови до суду на загальну суму 14583,3 тис. грн., з яких 22 позови на суму **12520,9 тис. грн.** задоволено; 4 апеляційні скарги на суму 4546,8 тис. грн.; 1 касаційну скаргу на суму 905,3 тис. грн., матеріали по 17 справах на суму **8010,7 тис. грн.** передано виконавчій службі.

Таким чином, через прийняття Фондом необґрунтованих рішень про надання окремим одержувачам позик в минулих роках, кошти щонайменше у сумі 14,6 млн. грн., віднесені на позабалансові рахунки, є сумнівними до повернення, а 1,7 млн. грн. цільових позик, знятих з обліку, є втратами спеціального фонду державного бюджету. Через незабезпечення Фондом і його відділеннями виконання одержувачами умов договорів на надання цільових позик, укладених у 2010 – 2012 роках, не повернуто позик на суму 6427,2 тис. грн, з них у зв'язку з недотриманням графіків повернення позик у 2013 році – 5749,1 тис. грн., за 9 місяців 2014 року – 678,1 тис. гривень. Разом з тим, Фонд не володіє інформацією про результативність претензійно-позовної роботи його відділень.

4.7. Надання безповоротної фінансової допомоги на оплату інвалідам вартості їх навчання у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів

Фінансова допомога на безповоротній основі на оплату інвалідами вартості їх навчання та перекваліфікації у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів для здобуття професії згідно з п. 4.8.2. Інструкції № 270 надається заявнику – фізичній особі – інваліду, якій ППР визначено професійну реабілітацію та професійне навчання.

Уточнена потреба у коштах за даними відділень Фонду на оплату вартості навчання інвалідам на 2013 рік склала **11474,5 тис. грн.** та включала надання освітніх послуг **1504 особам**, на 2014 рік, відповідно, **12191,6 тис. грн.**, для **1535 осіб**. Фактично у 2013 році при затвердженні початкових кошторисних призначень вона була задоволена **на 53,4 відс.** (6126,2 тис. грн.), уточнених – на 94,6 відс. (за виключенням 401,4 тис. грн. на покриття кредиторської заборгованості станом на 01.01.2013); у 2014 році, відповідно на **62,7 відс.** (7648,1 тис. грн. за виключенням 1974,5 тис. грн. на покриття кредиторської заборгованості) та на 90,8 відс. (11070,4 тис. грн.).

Касові видатки на оплату інвалідам вартості їх навчання у 2013 році склали **9120,1 тис. грн.**, за 9 місяців 2014 року – **5744,3 тис. грн.** При цьому у 2013 році **50,3 відс.** загального обсягу цих видатків використано на навчання 707 студентів-інвалідів у ВНЗ ВМУРоЛ "Україна" із середньою вартістю **6,5 тис. грн.**, що є вдвічі нижчою за вартість навчання в центрах професійної

реабілітації інвалідів (11,7 тис. грн.). **Найнижча вартість** навчання у **професійно-технічних** навчальних закладах – **1,2 тис. грн.** У розрізі регіонів середня вартість навчання одного інваліда коливалася **від 2,4 тис. грн.** (Донецька область) **до 12,3 тис. грн.** (м. Київ).

У кінці 2013 року за наявності кредиторської заборгованості у сумі 1974,5 тис. грн. внаслідок непроведення органами ДКСУ платежів повернено у дохід спеціального фонду державного бюджету **2013,5 тис. грн.**, станом на 01.10.2014 обсяги кредиторської заборгованості та залишку невикористаних асигнувань склали **1021,1 тис. грн. і 1628,7 тис. грн.** відповідно.

Як встановлено аудитом, впродовж 2013 року та 9 місяців 2014 року за рахунок коштів Фонду **навчалось відповідно 1658 і 1526 особи**, у т.ч. 1502 і 1445 осіб у вищих навчальних закладах; 50 та 20 – у професійно-технічних закладах; 59 та 50 – у центрах професійної реабілітації інвалідів утримання, яких не фінансується Фондом; 47 та 11 – в інших закладах. Найбільша кількість інвалідів у 2013 році та за 9 місяців 2014 року навчалось у м. Києві (**311 і 188 осіб**), а найменша – у Сумській області (**9 і 6 осіб**).

Аудитом встановлено окремі випадки **порушення відділеннями Фонду норм Інструкції № 270, недотримання умов договорів** на відшкодування витрат на навчання та перекваліфікацію інвалідів, зокрема мали місце випадки:

✓ **несвоєчасного або взагалі не укладання договорів.** Так, Київським обласним відділенням Фонду у 2013 році укладено договорів на суму **140,3 тис.грн.**, за 9 місяців 2014 року – 104,4 тис.грн. із порушенням на 20 днів 10 денного терміну їх укладання, встановленого **Примірним договором** на відшкодування витрат на навчання, підготовку, перепідготовку інваліда, затвердженим наказом № 57 (далі - примірний договір); станом на 01.10.2014 за наявності відповідного рішення комісії **від 05.09.2014 № 56** не укладено договорів на оплату вартості навчання 3-х інвалідів;

✓ **прийняття** відділеннями Фонду **рішення** щодо надання інвалідам фінансової допомоги для здобуття освіти наступного освітньо-кваліфікаційного рівня **всупереч Порядку використання** і п. 4.8.10 Інструкції № 270 **за відсутності рекомендації вищих навчальних закладів.** Київським обласним відділенням у 2014 році на оплату навчання 3-х інвалідів використано **18 тис.грн.**; Харківським відділенням впродовж 2012 року – 9 місяців 2014 року – **2 особам** на суму **16,8 тис. грн.**, зокрема, інваліда К. в аспірантурі на суму **11,6 тис. грн.**;

✓ **оплати** у 2013 році та за 9 місяців 2014 року навчання 18 та 13 інвалідів відповідно Кримським республіканським та Харківським відділеннями Фонду у закладах приватної форми власності ПП „Навчальний центр «Успіх» і ПП «Квантор V» на суму **152,8 тис. грн. та 124 тис. грн.**, акредитація яких документально не підтверджена, а назва не містить типу навчального закладу, як це передбачено ст. 18 Закону України від 23.05.1991 № 1060 «Про освіту». Ці підприємства не є навчальними закладами. Зокрема, ПП «Квантор V» відповідно до статуту є приватним підприємством, заснованим на власності фізичної особи, **метою діяльності якого є сприяння насиченню регіонального ринку товарами та послугами, створення додаткових робочих місць.** Вартість навчання тривалістю 3,2 місяці в ньому

складає 8 тис. грн. і 10 тис. грн., а після його закінчення замість диплома державного зразка інвалідам видано посвідчення про присвоєння кваліфікації і здобуття професії за спеціальностями „оператор комп'ютерної верстки”, „оператор комп'ютерного набору” і „конторський службовець” (підстава ліцензія Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України на надання освітніх послуг серії від 16.10.2012 АД № 073122 терміном дії з 25.05.2012 по 25.05.2015);

✓ **недотримання відділеннями Фонду умов примірною договору.** Так, Миколаївським відділенням Фонду **всупереч п. 5.3 примірною договору оплата** за надані інвалідам освітні послуги (замість посеместрово здійснювалося за різні проміжки часу, а саме: за три триместри, за семестр, за окремий триместр), а затверджені ним і Чорноморським державним університетом ім. Петра Могили акти виконаних робіт **не містили інформації щодо академічної заборгованості студента**, спеціальності, курсу, на якому навчається (навчався) студент і семестру, у якому надавалася освітня послуга, дати складання акту виконаних робіт. Так, в акті виконаних робіт без № та дати до договору від 31.08.2011 № 25 вартість освітньої послуги, наданої інваліду К., визначена за три триместри; в акті виконаних робіт без № та дати до договору від 03.09.12 № 13 інваліду Ф. - за триместр. Київське обласне відділення Фонду **всупереч п. 4.8 примірною договору** не вимагало від студентів-інвалідів, які закінчили навчання у 2014 році, у тримісячний термін повідомлень про їх працевлаштування. Як наслідок, лише 3 інваліди із **36**, які здобули освіту за рахунок коштів Фонду, **були працевлаштовані на посади, що відповідали їх спеціальностям.**

Таким чином, окремими відділеннями Фонду на оплату інвалідам вартості їх навчання у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів у 2013 році та за 9 місяців 2014 року з порушенням вимог Порядку використання, Інструкції № 270 та умов типових договорів використано 311,6 тис. грн. коштів спеціального фонду державного бюджету. Це вплинуло на якість отриманих інвалідами освітніх послуг та було мало результативним з точки зору можливості майбутнього працевлаштування.

ВИСНОВКИ

1. Існуюча система створення робочих місць для інвалідів за рахунок сплати роботодавцями адміністративно - господарських санкцій за невиконання нормативу їх працевлаштування є недосконалою, що негативно позначається на повноті таких надходжень до спеціального фонду державного бюджету, не стимулює роботодавців до створення робочих місць для працевлаштування інвалідів і не забезпечує ефективного використання коштів на цю мету.

Визначені Законом напрями використання сум АГС та пені на заходи зі сприяння працевлаштуванню інвалідів не мотивують роботодавців до працевлаштування інвалідів та є малоефективними, оскільки не проводиться оптимізація цих напрямів, а Мінсоцполітики, Комісія і Фонд приймали необґрунтовані управлінські рішення щодо надання роботодавцям цільових позик та безповоротної фінансової допомоги.

Закон не визначає обов'язкової частини коштів АГС та пені для спрямування на заходи зі створення робочих місць для інвалідів, у 2013-2014 роках на цю мету передбачалося спрямувати **33,5 відс.** та **25 відс.** відповідно загального обсягу їх планових надходжень. У 2013 році використано **12,6 млн. грн. (6,2 відс. фактичних надходжень)**, а за 9 місяців 2014 року – **97,5 тис. грн. (0,06 відсотка)**.

Як наслідок, із 986 робочих місць, передбачених планами створення робочих місць для працевлаштування інвалідів у 2013-2014 роках за рахунок сум АГС, упродовж 2013 року – 9 місяців 2014 року, за даними Фонду, **створено 464 робочих місця**. Водночас за напрямками, визначеними планами, створено **239 робочих місць**, з яких 236 – за рахунок видатків, здійснених у попередніх роках, та лише 3 – за рахунок видатків, здійснених протягом 2013 року. Крім того, у виконання показників плану включено дані про працевлаштування **225 інвалідів**, які здобули освіту за рахунок коштів Фонду в різні роки, що не передбачалося цими планами.

Причинами цього були затримки всупереч вимог Порядку № 228, із прийняттям рішень про розподіл залишку коштів на єдиному казначейському рахунку за кодом 50070000 „Надходження до Фонду соціального захисту інвалідів” та зміщення Мінфіном розподілу залишку на кінець року, а також несвоєчасне проведення органами Державної казначейської служби України платежів. Це призвело до утворення на початок звітних періодів кредиторської заборгованості, неоплачених фінансових зобов'язань одержувачів бюджетних коштів і до повернення у кінці 2013 року до спеціального фонду державного бюджету **33,5 млн. грн.**, з яких **6,3 млн. грн.** передбачалося для створення робочих місць для інвалідів. Станом на 01.10.2014 не було освоєно **8,5 млн. гривень**.

2. Зміни в організаційній структурі органів, наділених повноваженнями із забезпечення створення робочих місць для інвалідів, непослідовність їхніх дій щодо своєчасного реагування на зміни в чинному законодавстві відстрочили створення робочих місць для інвалідів. Прийняття протягом 2013 року - 9 місяців 2014 року недостатньо обґрунтованих управлінських рішень Мінфіном, Мінсоцполітики і Фондом при розподілі коштів спеціального фонду державного бюджету та їх використанні на надання безповоротної фінансової допомоги **спричинило зростання залишку** на єдиному казначейському рахунку спеціального фонду державного бюджету за кодом 50070000 станом на **01.01.2014 – до 204,6 млн. грн., на 01.10.2014 – 282,3 млн. грн., недоотримання державним бюджетом 7,8 млн. грн.; використання 311,6 тис. грн. з порушенням вимог Порядку використання, та Інструкції № 270; неефективне використання 891,4 тис. гривень.**

2.1. Мінсоцполітики впродовж 2013 – 2014 років затверджено три плани його діяльності, які на кожному етапі звужували завдання в частині здійснення

заходів із працевлаштування інвалідів, як за кількісними, так і вартісними показниками.

2.2. Через п'ять місяців після ліквідації Комісії та її регіональних органів (20.03.2013) повноваження з прийняття рішення про надання безповоротної фінансової допомоги Мінсоцполітики на центральному рівні передано Робочій групі, яка у 2013 році не функціонувала, а у 2014 році провела лише три засідання, починаючи з липня. Поряд із цим на рівні регіонів створення робочих органів тривало більше, ніж рік. Як наслідок, **у 2013 році кошти на надання фінансової допомоги на технічне оснащення та переоснащення спрямовувалися лише на покриття неоплачених фінансових зобов'язань 2012 року.**

2.3. За наявності станом на 01.01.2014 неоплачених фінансових зобов'язань одержувачів безповоротної фінансової допомоги на технічне оснащення та переоснащення 2012 року в сумі **4,1 млн. грн.** упродовж 9 місяців 2014 року Фондом спрямовано **6,98 млн. грн.** асигнувань на виконання рішень Робочої групи 2014 року про надання такої допомоги.

2.4. Відділення Фонду в окремих випадках здійснювали з порушенням Порядку використання та Інструкції № 270 надання безповоротної фінансової допомоги на технічне оснащення, технічне переоснащення підприємств громадських організацій інвалідів, оплату вартості навчання інвалідів, а одержувачі за відсутності належного контролю не дотримували умов договорів на надання такої допомоги в частині створення робочих місць для інвалідів. Як наслідок, **311,6 тис. грн.** використано з порушенням чинного законодавства, **891,4 тис. грн.** - неефективно. Зокрема, із 9 робочих місць, створених підприємством об'єднання громадян АТП інвалідів „Інватранс” (м. Бровари, Київська область), 7 робочих місць не пов'язані з двома спеціалізованими міськими автобусами Богдан, придбаними за рахунок фінансової допомоги 2012 року. Крім того, аудитом встановлено, що на 4 із 9 створених робочих місць (діловод, адміністратор, менеджер, слюсар) були **працевлаштовані інваліди I групи**, які потребують постійного стороннього догляду, та **інвалід II групи**, який згідно з актом огляду МСЕК є **непрацездатним.**

2.5. Фонд і його відділення не забезпечували належного контролю за виконанням одержувачами умов договорів на надання цільових позик, укладених у 2010 – 2012 роках. Як наслідок, спеціальним фондом державного бюджету через порушення одержувачами графіків повернення цільових позик упродовж 2013 року - 9 місяців 2014 року недоотримано **6,4 млн. гривень.**

2.6. Луганським відділенням Фонду впродовж серпня – листопада 2013 року і січня 2014 року замість спеціального фонду на рахунок загального фонду державного бюджету спрямовано **1400 тис. грн.** коштів цільової позики, поверненої ТОВ «Дорбудмеханізація».

3. Мінфіном, Мінсоцполітики та Фондом протягом 2013 року – 9 місяців 2014 року не забезпечено повноти формування обсягів

спеціального фонду державного бюджету за кодом 50070000 та ефективного використання коштів за КПКВК 2507030 у частині створення робочих місць для інвалідів. Як наслідок, спеціальним фондом державного бюджету недоотримано щонайменше 2,3 млрд. грн. надходжень, втрачено – 1,7 млн. грн., подвійно враховано - 8,5 млн. гривень.

3.1. Мінсоцполітики та Фондом при плануванні надходжень до спеціального фонду державного бюджету не враховано фактичне їх надходження: на 2013 рік - перевиконання показників річного розпису доходів; на 2014 рік – зниження темпів надходжень.

3.2. Упродовж 2012 року в межах нормативу робочих місць для працевлаштування інвалідів (далі – норматив) у роботодавців працювало **437,3 тис. інвалідів**, 2013 року – **441,4 тис.**, з них **35,3 тис. і 48 тис.** відповідно **понад встановлений норматив**. При цьому норматив у 2012 році в цілому виконало **80,5 відс.** роботодавців, які подали звітність до Фонду, у 2013 році – **83 відсотки**. Разом з тим норматив виконувало трохи більше половини бюджетних установ, зареєстрованих у Фонді (51,6 відс. у 2012 році та 55,4 відс. у 2013 році), умови праці в яких потребують менших затрат для створення робочих місць для інвалідів. Поряд із цим спостерігалася негативна тенденція до збільшення кількості підприємств з чисельністю до 8 чоловік (лише за 9 місяців 2014 року їх кількість зросла з 61680 до 67563), що є одним із можливих шляхів ухилення роботодавців від сплати сум АГС одночасно із використанням найманої праці без офіційного оформлення працівників та нездійсненням реєстрації у Фонді. Майже половиною роботодавців у 2013 році та 42 відс. за 9 місяців 2014 року внаслідок недосконалої законодавчої бази не дотримано термінів сплати сум АГС, а **27,5 відс. і 40,3 відс.** відповідно взагалі їх не сплачено. **Обсяги фактичної заборгованості зі сплати роботодавцями сум АГС** станом на 01.10.2014 становили **1,3 млрд. грн.**, а через відмови судів у задоволенні позовів, банкрутство підприємств **1 млрд. грн.** віднесено до безнадійної заборгованості.

3.3. Мінсоцполітики та Мінфін не забезпечили своєчасного затвердження паспортів бюджетної програми за КПКВК 2507030 на 2013-2014 роки і внесення окремих змін до них та обґрунтованого визначення результативних показників у частині використання коштів на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів. Зокрема, у паспорті на 2013 рік до результативних показників віднесено лише показник продукту „створення робочих місць”, який у паспорті на 2014 рік не передбачався. При цьому Примірний перелік результативних показників бюджетних програм, затверджений наказом Мінфіну від 14.01.2011 № 15, не визначає результативні показники щодо використання коштів спеціального фонду за загальнодержавною функцією „соціальний захист та соціальне забезпечення” (КФКВК 1000).

3.4. Фонд при затвердженні кошторисних призначень на надання роботодавцям, які працевлаштували інвалідів, компенсації єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, не врахував

неврегульованість на нормативному рівні цих видатків, а щодо видатків на надання дотацій, цільових позик та фінансової допомоги - відсутність заявок роботодавців. Це призвело у 2013 році до необґрунтованого (всупереч п. 47 Порядку № 228) резервування **1,96 млн. грн.**, у 2014 році – **0,17 млн. грн.** та завищення одного із відділень Фонду кошторисних призначень у 2014 році на **15,9 млн. гривень.**

3.5. Зарахування повернених цільових позик, наданих Фондом роботодавцям у попередніх роках, до надходжень Фонду за кодом доходів 50070000 у 2013 році в сумі **8,2 млн. грн.**, за 9 місяців 2014 року – **0,3 млн. грн.** призвело до подвійного врахування їх у надходженнях.

3.6. Через незадовільні темпи погашення дебіторської заборгованості за **145** цільовими позиками, наданими здебільшого **понад 10 років** тому, із **34,2 млн. грн.** станом на 01.10.2014 щонайменше **14,6 млн. грн.**, віднесених на позабалансові рахунки, є сумнівними до повернення, **1,7 млн. грн.** – фактичними втратами державного бюджету після їх зняття з позабалансового обліку відділень Фонду.

4. Нормативно-правове забезпечення з питань нарахування і сплати сум АГС і пені та їх використання на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів має певні правові прогалини та неузгодженості, що впливають на повноту формування доходів спеціального фонду державного бюджету та ефективність їх використання на визначену мету. Довготривалий процес нормативного врегулювання механізму використання сум АГС у розрізі напрямів створення робочих місць для інвалідів ускладнив ефективне використання бюджетних коштів.

4.1. Закони України від 04.07.96 № 273 „Про залізничний транспорт”, від 16.10.97 № 575 „Про електроенергетику”, від 04.10.2001 № 2759 „Про поштовий зв’язок”, від 18.11.2003 № 1280 „Про телекомунікації” у частині методики розрахунку нормативу не уніфіковано із нормами Закону.

4.2. Не внесено змін до ст. 20 Закону у частині оптимізації напрямів використання коштів АГС і визначення обов’язкової частини цих коштів для спрямування на заходи із створення робочих місць для інвалідів, як це передбачено пунктом 1 розділу XV „Праця та зайнятість” додатка 2 до Державної цільової програми „Національний план дій з реалізації Конвенції про права інвалідів на період до 2020 року”, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.08.2012 № 706.

4.3. Не врегульоване питання контролю за нарахуванням і сплатою роботодавцями сум АГС за невиконання нормативу, що негативно впливає на загальний стан їх надходжень до спеціального фонду державного бюджету. Ці повноваження після внесення Законом України від 16.10.2012 № 5462 змін і доповнень до ст. 19 Закону не передано від Фонду до Держпраці. Порядок перевірки і Порядок № 223, згідно з якими органами контролю за виконанням

нормативу залишаються відділення Фонду, а не відповідні органи Держпраці, не приведено у відповідність із ст. 19 Закону.

4.4. Норма ст. 11 Закону в частині формування бюджету Фонду за рахунок коштів державного бюджету, благодійних внесків, добровільних пожертвувань та інших надходжень не була виконана з часу запровадження Закону. Фонд на сьогодні є бюджетною установою, утримання якої здійснюється за рахунок коштів загального фонду державного бюджету (КПКВК 2507040 „Забезпечення діяльності Фонду соціального захисту інвалідів”).

4.5. Понад півтора року не вносяться доповнення до ст. 20 Закону в частині включення до напрямів використання сум АГС і пені видатків на надання компенсації за рахунок коштів Фонду витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування роботодавцям, які працевлаштували інвалідів, як це передбачено ст. 26, частиною другою ст. 27 Закону України від 05.07.2012 № 5067 „Про зайнятість населення”.

4.6. Чинним законодавством не врегульовано форми та методи стимулювання роботодавців до застосування надомної форми організації праці. Україною підписано, але не ратифіковано Конвенцію МОП від 20.06.96 № 77 „Про надомну працю”.

4.7. Інструкція № 270 не визначає органу, який приймає рішення про надання фінансової допомоги інвалідам для оплати вартості їх навчання; механізму отримання Фондом відомостей про умови отримання інвалідом освіти за рахунок державних коштів вперше.

4.8. Форми примірних договорів про надання фінансової допомоги на поворотній та безповоротній основі, цільової позики на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів та про навчання інвалідів, затверджені наказом Фонду від 31.03.2011 № 57 (без скасування дії попереднього наказу від 30.06.2009 № 54), містять посилання на ліквідовану з 20.03.2013 Комісію; не передбачають умов щодо встановлення інвалідам заробітної плати у розмірі, що не менше законодавчо встановленого мінімального рівня; штрафних санкції за недотримання графіків працевлаштування інвалідів, графіків повернення грошових коштів; не містять умов здійснення оплати вартості проживання інвалідів під час їх навчання.

4.9. Методичні рекомендації щодо визначення плану створення робочих місць для працевлаштування інвалідів на відповідний рік, затверджені наказом Фонду від 08.10.2009 № 76 (далі – Методичні рекомендації), є недосконалими, не приведені у відповідність із чинним законодавством, не встановлюють порядок формування звітності про виконання плану.

5. Мінсоцполітики та Фонд не забезпечили вичерпного реагування на висновки та пропозиції Рахункової палати, що за відсутності інформації про визначення чисельності інвалідів, які потребують працевлаштування, обґрунтованого показника вартості створення робочого місця для інваліда

ускладнює планування видатків на створення робочих місць для інвалідів та ефективне використання Фондом і роботодавцями бюджетних коштів.

5.1. Не запроваджено державного статистичного спостереження та єдиного методологічного підходу до формування державної статистичної звітності про працевлаштування інвалідів, що унеможлиблює обґрунтоване планування видатків на створення робочих місць для них.

5.2. Мінсоцполітики не забезпечило своєчасного оновлення і належного функціонування ЦБІ. Реєстр роботодавців, запроваджений з 2008 року, через неналежне супроводження відділеннями Фонду та недостатність коштів за КПКВК 2507030 на удосконалення програмного забезпечення, супроводження та розвиток, оплату довідок (витягів) із Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України на сьогодні неактуальний: його дані з 2011 року не синхронізуються з базою даних про підприємства.

5.3. Відсутність нормативу витрат на створення одного робочого місця, призначеного для працевлаштування інвалідів на підприємствах, не сприяє ефективному використанню бюджетних коштів. Як наслідок, середня вартість створення за рахунок безповоротної фінансової допомоги одного робочого місця у 2012 році коливалася від **9,9 тис. грн.** до **197,5 тис. грн.**, у 2014 році – відповідно від **75,9 тис. грн.** до **417 тис. гривень.**

5.4. Не виконано пропозицію щодо поновлення обов'язкової атестації створених робочих місць для інвалідів, скасованої після прийняття постанови Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 № 70 „Про реалізацію статей 19 і 20 Закону України”, запровадження адміністративної відповідальності роботодавців за несвоєчасне подання звітності до Фонду, ухилення від реєстрації у Фонді.

ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами аудиту вважаємо за доцільне:

1. Направити інформацію про результати аудиту формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та ефективності їх використання на створення таких робочих місць Верховній Раді України для врахування при удосконаленні законодавства у сфері працевлаштування інвалідів, рекомендувавши:

- закони України „Про залізничний транспорт”, „Про електроенергетику”, „Про поштовий зв'язок”, „Про телекомунікації” у частині методики розрахунку нормативу уніфікувати із нормами Закону;

- внести зміни до Закону в частині оптимізації напрямів використання сум АГС і визначення обов'язкової частини цих коштів, що має бути спрямована на заходи із створення робочих місць для інвалідів;

- у ст. 19 Закону за центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про працю, зайнятість населення, закріпити функцію контролю за нарахуванням і сплатою сум АГС;

- внести зміни до ст. 20 Закону у частині використання коштів Фонду на надання компенсації витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування роботодавцям, які працевлаштували інвалідів, як це передбачено ст. 26, частиною другою ст. 27 Закону України від 05.07.2012 № 5067 „Про зайнятість населення”;

- ратифікувати Конвенцію МОП від 20.06.96 № 177 „Про надомну працю” і врегулювати Законом напрями стимулювання роботодавців до використання надомної форми організації праці.

2. Направити інформацію про результати аудиту формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та ефективності їх використання на створення таких робочих місць Кабінету Міністрів України, рекомендувавши:

- підготувати зміни до Закону в частині оптимізації напрямів використання сум АГС і визначення обов'язкової частини зазначених коштів, що має бути спрямована на заходи із створення робочих місць для інвалідів;

- вивчити питання щодо можливості зміни статусу Фонду з урахуванням покладених на нього повноважень і норм ст. 11 Закону, яка передбачає формування бюджету Фонду;

- запровадити державне статистичне спостереження і єдиний методологічний підхід до формування державної статистичної звітності щодо інвалідів;

- розглянути можливість запровадження Законом обов'язкової реєстрації роботодавців у Фонді незалежно від чисельності працюючих у роботодавців;

- розглянути питання зарахування повернених цільових позик, наданих Фондом роботодавцям у попередніх роках, до спеціального фонду державного бюджету в частині кредитування бюджету і їх використання за КПКВК 2507030;

- забезпечити удосконалення Мінфіном Примірного переліку результативних показників бюджетних програм, затвердженого наказом Мінфіну від 14.01.2011 № 15, у частині встановлення результативних показників за коштами спеціального фонду за загальнодержавною функцією „соціальний захист та соціальне забезпечення” (КФКВК 1000);

- привести Порядок перевірки у відповідність із ст. 19 Закону у частині органів, які контролюють виконання нормативу;

- вивчити питання встановлення умов адаптації робочого місця для інваліда, встановлення адміністративної відповідальності роботодавців за ухилення від реєстрації у Фонді, несвоєчасне подання звітності до Фонду.

3. Направити Мінсоцполітики та Фонду Висновок про результати аудиту формування спеціального фонду державного бюджету за рахунок сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, та ефективності їх використання на створення таких робочих місць, рекомендувавши вжити заходів щодо:

- забезпечення обґрунтованого планування надходжень спеціального Фонду за кодом 50070000 та їх ефективного використання за КПКВК 2507030 на створення робочих місць для інвалідів;

- приведення у відповідність із ст. 19 Закону Порядку № 223 у частині органів, які контролюють виконання нормативу;

- надання пропозиції Кабінету Міністрів України щодо запровадження державного статистичного спостереження і єдиного методологічного підходу до формування державної статистичної звітності щодо інвалідів;

- запровадження методики розрахунку нормативу витрат на створення одного робочого місця, призначеного для працевлаштування інвалідів на підприємствах;

- визначення в Інструкції № 270 органу, який прийматиме рішення про надання фінансової допомоги інвалідам на оплату вартості їх навчання; механізму отримання Фондом відомостей про умови отримання інвалідом за рахунок державних коштів освіти вперше; удосконалення Методичних рекомендацій;

- скасування наказу Фонду від 30.06.2009 № 54; виключення з наказу Фонду від 31.03.2011 № 57 посилання на Комісію; передбачення примірними договорами умов щодо встановлення інвалідам заробітної плати у розмірі, що не менше мінімальної; штрафних санкції за недотримання графіків працевлаштування інвалідів, графіків повернення грошових коштів; оплати вартості проживання інвалідів під час їх навчання;

- забезпечення повноцінного функціонування реєстру роботодавців та ЦБІ;

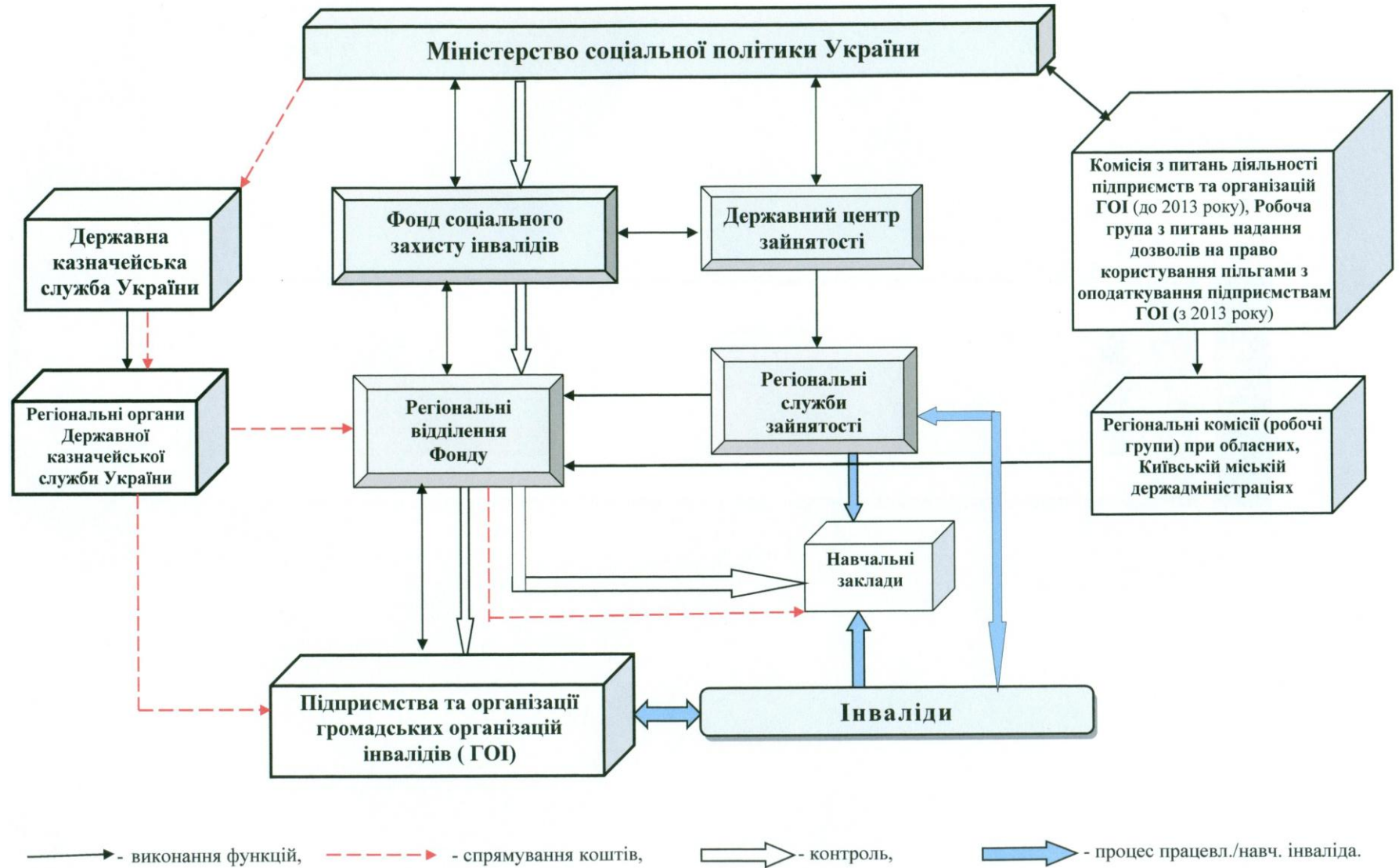
- дотримання вимог Порядку використання та Інструкції № 270;

- усунення виявлених порушень і недоліків та запобігання їм надалі.

Головний контролер –
директор департаменту

Л.В. Вітковська

Організаційна схема управління коштами Фонду щодо працевлаштування інвалідів

**Показники виконання Плану створення робочих місць для інвалідів
у 2013 році та за 9 місяців 2014 року**

Напрямки використання коштів	2013 рік			9 місяців 2014 року		
	План	Факт.	З них за кошти минул. Років	План на рік	Факт.	З них кошти минул. Років
Всього робочих місць в т.ч. за рахунок	627	370	259	359	94	65
Надання цільових позик.	12	29	29	-	-	-
Надання фінансових допомог на безповоротній основі на технічне оснащення діючих робочих місць та технічне переоснащення виробництва з метою створення додаткових робочих місць.	380	164	157	254	39	39
Оплати вартості навчання та перекваліфікації інвалідів у навчальних закладах, центрах професійної реабілітації інвалідів.	-	161	68	-	55	26
Професійного навчання інвалідів.	-	9	1	-	-	-
Компенсації роботодавцям єдиного соціального внеску за працевлаштування інвалідів.	205	-	-	80	-	-
Надання роботодавцям дотації на створення робочих місць для працевлаштування інвалідів, які зареєстровані у Державній службі зайнятості, як безробітні.	3	0	-	3	-	-
Інших напрямів (оснащення бібліотек, створення санітарно-гігієнічних умов).	27	7	4	21	-	-